

Primjena metodičkih potupaka u nastavi glazbene kulture i glazbene umjetnosti

Togonal, Barbara

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:061537>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

BARBARA TOGONAL

**PRIMJENA METODIČKIH POSTUPAKA U
NASTAVI GLAZBENE KULTURE I GLAZBENE
UMJETNOSTI**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

izv. prof. dr. sc. Jasna Šulentić Begić

Osijek, 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	2
2.1. NASTAVA GLAZBE U OPĆEOBRAZOVNIM ŠKOLAMA	2
2.1.1. Nastava Glazbene kulture	5
2.1.2. Nastava Glazbene umjetnosti	6
2.1.3. Izvannastavne glazbene aktivnosti	7
2.2. METODIČKI POSTUPCI	9
2.2.1. Metodički postupci u nastavi glazbe u općeobrazovnim školama	11
2.3. KOMPETENCIJE UČITELJA I NASTAVNIKA ZA POUČAVANJE NASTAVE GLAZBE U OPĆEOBRAZOVNOJ ŠKOLI	19
2.3.1. Kompetencije učitelja za poučavanje nastave Glazbene kulture	21
2.3.2. Kompetencije nastavnika za poučavanje nastave Glazbene umjetnosti	23
2.3.3. Kompetencije učitelja i nastavnika za organiziranje izvannastavnih glazbenih aktivnosti	24
3. EMPIRIJSKI DIO	26
3.1. PROBLEM I CILJ ISTRAŽIVANJA	26
3.2. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	26
3.3. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA	26
3.4. UZORAK	26
3.5. POSTUPAK I INSTRUMENT	28
3.6. REZULTATI I RASPRAVA	28
4. LITERATURA	52
5. PRILOZI	55
5.1. ANKETNI UPITNIK	55

Sažetak

Primjena metodičkih postupaka u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti

Zadovoljstvo učenika i kvaliteta izvođenja nastave glazbe u općeobrazovnim školama uvelike ovisi o pravilnoj primjeni metodičkih postupaka u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti. Takvim načinom rada profitiraju učitelji/nastavnici i učenici. Najbitnije od svega je da na taj način učenici razvijaju vlastite kompetencije, vlastitu kreativnost, pozitivan stav o glazbi i uče kako učiti. Za kvalitetnu primjenu metodičkih postupaka važno je da svaki učitelj/nastavnik glazbe posjeduje poželjne kompetencije kako bi se nastava glazbe adekvatno izvodila. Kako bi se postigao ovaj cilj svaki učitelj/nastavnik glazbe treba steći stručna i pedagoško/metodička znanja i vještine tijekom studija i nadograđivati ih tijekom cjeloživotnog učenja. U ovom radu provedeno je istraživanje na uzorku od 32 ispitanika, tj. učitelja glazbe u općeobrazovnim školama.

Ključne riječi: nastava glazbe, aktivnosti i sadržaji nastave glazbe, metodički postupci, općeobrazovna škola.

Abstract

Application of methodical procedures in teaching Music Culture and Musical Arts

The satisfaction of students and the quality of music lessons in general education schools largely depends on the correct application of methodological procedures in the teaching of Musical Culture and Musical Art. Teachers and students benefit from such a way of working. The most important thing is that in this way students develop their own competences, their own creativity, a positive attitude towards music and learn how to learn. For the high-quality application of methodical procedures, it is important that every music teacher/teacher possesses the desired competencies in order to adequately teach music. In order to achieve this goal, every music teacher should acquire professional and pedagogical/methodical knowledge and skills during their studies and build on them during lifelong learning. In this paper, research was conducted on a sample of 32 respondents, i.e. music teachers in general education schools.

Keywords: music lessons, activities and contents of music lessons, methodical procedures, general education school.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ Barbara Togonal _____ potvrđujem da je moj _____ diplomski _____ rad
diplomski/završni

pod naslovom Primjena metodičkih postupaka u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti

te mentorstvom _____ izv. prof. dr. sc. Jasne Šulentić Begić _____

rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

1. UVOD

Od stupanja na snagu Kurikuluma (MZO, 2019) i primjene otvorenog modela/kurikuluma nastave glazbe u općeobrazovnim školama kvalitetna primjena metodičkih postupaka u nastavi glazbe s razlogom zauzima sve bitniju ulogu. Zadnjih godina provedena su istraživanja koja govore o prednostima primjene odgovarajućih metodičkih postupaka u nastavi glazbe koji su se pokazali učinkovitima. Naime, učitelji i nastavnici glazbe moraju biti vješti u primjeni metodičkih postupaka koji se odnose na aktivnosti pjevanja, sviranja, plesa i pokreta, glazbenih igara, slušanja glazbe te muzikoloških sadržaja i osnova glazbene pismenosti. Odabir i primjena odgovarajućih metodičkih postupaka utječu na to kako učenici usvajaju nove sadržaje i ključni su za uspješno ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda nastave glazbe propisanih Kurikulumom (MZO, 2019).

U ovom radu prikazat će se relevantan teorijski presjek vezan uz ključne elemente provođenja nastave glazbe u općeobrazovnim školama, tj. u teorijskom dijelu rada prikazat će se nastava Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti, izvannastavne glazbene aktivnosti, vrste metodičkih postupaka u nastavi glazbe i njihova primjena u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti i u izvannastavnim glazbenim aktivnostima. Također, prikazat će se kompetencije kojima bi učitelji trebali ovladati za kvalitetno provođenje nastave glazbe. U okviru ovoga diplomskog rada provedeno je i istraživanje među učiteljima glazbe općeobrazovnih škola o razini njihova slaganja ili neslaganja s primjenom metodičkih postupaka pri izvođenju nastave glazbe te razini slaganja ili neslaganja o pozitivnim učincima primjene ovih metoda u nastavi glazbe.

2. TEORIJSKI DIO

U ovom će se dijelu prikazati relevantna teorijska objašnjenja vezana uz predmet proučavanja: nastavu glazbe u svim općeobrazovnim školama, metodičke postupke koji se koriste pri izvođenju nastave te kompetencije kojima učitelji i nastavnici moraju ovladati kako bi uspješno poučavali nastavu glazbe.

2.1. NASTAVA GLAZBE U OPĆEOBRAZOVNIM ŠKOLAMA

S obzirom na to da se ovaj rad fokusira na nastavu glazbe u općeobrazovnim školama, potrebno je pobliže odrediti i objasniti pojam općeobrazovnih škola i njihov status unutar šireg obrazovnog sustava u Hrvatskoj. „Hrvatski obrazovni sustav sastoji se od sljedećih razina: ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja. Hrvatski obrazovni sustav uglavnom je centralizirani sustav kojim na svim razinama obrazovanja upravljaju Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i nacionalne agencije“ (EU, 2023: 1). Opće obrazovanje, odnosno općeobrazovne škole uključuju osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje.

„Osnovnoškolsko obrazovanje (razredna i predmetna nastava) u Hrvatskoj jedinstveni je sustav obvezatnog obrazovanja u trajanju od osam godina. Počinje u dobi od 6 do 7 godina, a završava u dobi od 14 do 15 godina. Iznimka su učenici s teškoćama u razvoju kojima obrazovanje može trajati do navršene 21. godine života. Osnovnoškolsko obrazovanje pruža se kao javno i privatno. ... Osnovnoškolsko obrazovanje obuhvaća opće obrazovanje i priprema učenike za nastavak obrazovanja u srednjim školama“ (EU, 2023: 3).

„Srednjoškolsko obrazovanje pružaju srednje škole ili druge javne ustanove. Srednjoškolsko obrazovanje omogućava stjecanje znanja i vještina potrebnih za rad ili daljnje obrazovanje. Ovisno o vrsti obrazovnog programa, srednje škole mogu biti: gimnazije, umjetničke i strukovne škole“ (EU, 2023: 3-4). Gimnazije pripadaju u općeobrazovne škole koje ovisno o programu mogu biti opće, jezične, klasične, matematičke i prirodoslovne.

U Hrvatskoj nastava glazbe predstavlja značajan element u formiranju glazbenih kompetencija učenika. Glazbena nastava u osnovnoj općeobrazovnoj školi naziva se Glazbena kultura, a u gimnaziji Glazbena umjetnost (Škojo, 2016). Utvrđeni se odgojno-obrazovni ishodi

nastave Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti ostvaruju se „sukladno sposobnostima, iskustvima, interesima i preferencijama svakog učenika. Potrebno je uzeti u obzir da se učenici susreću s glazbom i upoznaju je u različitim formalnim, neformalnim i informalnim kontekstima, a to su:

- učionica, odnosno odgovarajuće opremljen kabinet za učenje i poučavanje glazbe
- škola kao poticajan prostor za realizaciju glazbenih i ostalih umjetničkih aktivnosti
- izvanučioničko okruženje koje je prilika za neposredan i autentičan susret s glazbom (kazališta, koncertne dvorane, operne kuće, ali i različite situacije iz svakodnevnog života)
- virtualno okruženje (mediji/internet), pri čemu je učenike potrebno odgojiti za kritički i selektivan pristup glazbenoj ponudi“ (MZO, 2019: 33).

Nadalje, iskustva učenja u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti „usmjerena su na:

- uspostavljanje demokratskog, kreativnog i opuštenog ozračja koje će sve učenike potaknuti na sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, zainteresirati ih za glazbu te pobuditi u njima osjećaj zadovoljstva
- cjelovit razvoj djeteta i mlade osobe u kognitivnim, psihomotornim i afektivnim dimenzijama toga razvoja
- optimalne puteve razvijanja glazbenih sposobnosti i stjecanja glazbenih znanja i vještina, pritom ne zaboravljajući da je u realizaciji svih glazbenih aktivnosti proces važniji od rezultata“ (MZO, 2019: 33).

Uz načela učenja i poučavanja navedenih u NOK-u (Nacionalni okvirni kurikulum), Kurikulum (MZO, 2019) predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost temelji se na četiri načela: 1. psihološko načelo, 2. kulturno-estetsko načelo, 3. načelo sinkroničnosti, 4. načelo interkulturalnosti.

Organizacija predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost i mjesto predmeta u kurikulumu proizlaze iz prirode same glazbe, a ona je:

- „otvorena – učenje i poučavanje prilagođava se interesima i sposobnostima učenika te sklonostima učitelja i nastavnika, a podrazumijeva visok stupanj slobode u odabiru i

oblikovanju nastavnih sadržaja, primjeni različitih strategija i metoda učenja i poučavanja, kao i različitih pristupa vrednovanju

- integrativna – domene i odgojno-obrazovni ishodi predmeta međusobno su povezani i nadopunjuju se
- interdisciplinarna – postoji čvrsta povezanost s ostalim poljima umjetničkoga područja te su moguće i poželjne brojne korelacije s ostalim predmetima, područjima i međupredmetnim temama“ (MZO, 2019: 3).

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost su:

- „omogućiti društveno-emocionalni razvoj svih učenika, uključujući darovite i učenike s teškoćama
- poticati razvoj glazbenih sposobnosti svih učenika
- potaknuti učenike na aktivno bavljenje glazbom i sudjelovanje u kulturnom životu zajednice
- upoznati učenike s glazbenom umjetnošću putem kvalitetnih i reprezentativnih ostvarenja glazbe
- potaknuti razvijanje glazbenoga ukusa i kritičkoga mišljenja
- potaknuti razumijevanje interdisciplinarnih karakteristika i mogućnosti glazbe
- osvijestiti vrijednosti regionalne, nacionalne i europske kulturne
- razviti kulturno razumijevanje i interkulturalne kompetencije“ (MZO, 2019: 3).

Integracija svih učenika se ostvaruje u svim glazbenim aktivnostima. Učitelj Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti uvažava svakog pojedinačnog učenika te prema istima pristupa individualno, koliko god je to moguće. Nadalje, teži povezivanju učenika pri ostvarenju i izvođenju skupnih glazbenih aktivnosti poput pjevanja, sviranja, pokreta uz glazbu te glazbenih igara. S posebnom pažnjom pristupa učenicima s poteškoćama te nastavne zadatke prilagođava njihovim mogućnostima, ali im svejedno omogućava sva glazbena iskustva. Učenici uz ovakvog učitelja razvijaju kreativno mišljenje te slušne, izražajne, motoričke te socijalne vještine. Učitelj također ima važnu ulogu pri otkrivanju darovitih učenika te ih s obzirom na njihov interes upućuje na druge oblike glazbenog obrazovanja (MZO, 2019).

Nastavna područja prema Kurikulumu (MZO, 2019) postaju domene i u nastavi učenje i poučavanje predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost ostvaruje se domenama *Slušanje*

i upoznavanje glazbe (A), Izražavanje glazbom i uz glazbu (B) i Glazba u kontekstu (C). U otvorenom kurikulumu nastave glazbe, učitelj Glazbene kulture i nastavnik Glazbene umjetnosti također može tijekom školske godine nekoj od domena dati veći značaj s obzirom na interese svakog razrednog odjeljenja (MZO, 2019).

2.1.1. Nastava Glazbene kulture

Nastavni plan za osnovnu općeobrazovnu školu predviđa da učenici uče glazbu u okviru obveznoga nastavnoga predmeta Glazbena kultura u svih osam razreda i to s ukupno 35 sati godišnje ili jednim školskim satom tjedno. Satnicu redovite nastave glazbe moguće je u općeobrazovnim školama znatno proširiti uključivanjem učenika u izvannastavne glazbene aktivnosti. Zadatak je općeobrazovne škole uvođenje učenika u glazbenu kulturu, odnosno, odgoj slušatelja, ljubitelja glazbe. Učenici koji žele stručno glazbeno obrazovanje svoju želju trebaju ostvariti u glazbenoj školi (Svalina, 2015).

Nastava Glazbene kulture 2006. godine stupanjem na snagu Nastavnog plana i programa za osnovnu školu (MZOŠ, 2006) započela je postupno s promjenama koje su rezultirale otvorenim modelom s aspekta nastavnog sadržaja i dominantnih aktivnosti (Škojo, 2016). Integracijski model, prema kojem se odvijala nastava glazbe u osnovnoj školi sve do školske godine 2006./2007., kombinacija je raznih aktivnosti (pjevanje, sviranje, slušanje, glazbeno opismenjavanje, obrada muzikoloških sadržaja te glazbeno stvaralaštvo). Promjene koje su stupile na snagu od strane HNOS-a (Hrvatski nacionalni obrazovni standard), za glazbenu nastavu su značile početak novog, otvorenog modela nastave u kojem učitelj ima pravo na slobodan odabir glazbenih aktivnosti.

Otvoreni model glazbene nastave sadrži dosadašnje aktivnosti kao što su slušanje, pjevanje, glazbene igre, elementi glazbenog pisma i sviranje. Naglasak je na slušanju glazbe i ono je obvezno, a sve ostale navedene glazbene aktivnosti samo su prijedlozi. Osim promjena u aktivnostima, također je smanjen i opseg gradiva. Zahvaljujući ovim promjenama, učitelji su bili u mogućnosti sami kreirati glazbenu nastavu (Škojo, 2016). Prema Škojo (2016) promjenama u modelu nastave Glazbene kulture, nestaje kruta sadržajna struktura te glazbena nastava poprima nova i poželjna obilježja koja odgovaraju suvremenim kontekstima i vremenu. Godine 2019. na snagu stupa novi dokument prema kojem se organizira nastava Glazbene

kulture, a to je *Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije* (MZO, 2019). Prema njemu, kao što je već rečeno, glazbene aktivnosti i sadržaji organizirani su u trima domenama: *Slušanje i upoznavanje glazbe (A)*, *Izražavanje glazbom i uz glazbu (B)* i *Glazba u kontekstu (C)*. U nastavi se i dalje primjenjuje otvoreni model koji se u dokumentu naziva otvoreni kurikulum. Slušanje i upoznavanje glazbe je obvezno, a izvođačke aktivnosti, s obzirom na otvoreni kurikulum, su prepuštene na izbor učitelju u skladu sa željama i afinitetima učenika.

„U nastavi Glazbene kulture, vještine i znanja se stječu kroz različite aktivnosti u nastavi glazbe. Aktivnosti izvođenja glazbe u nastavi Glazbene kulture su pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i ples/pokret uz glazbu. Svaka aktivnost sadrži određene čimbenike koji pospješuju boljitak u odgojno-obrazovnom aspektu razvoja djeteta, kao i stvaranja kritičkog mišljenja“ (Liščić, 2019: 3). Osim aktivnosti izvođenja glazbe, u nastavi Glazbene kulture prisutno je slušanje glazbe i upoznavanje muzikoloških sadržaja te usvajanje elemenata glazbene pismenosti. Aktivnosti koje se izvode za vrijeme glazbene nastave prema Kurikulumu (MZO, 2019) iz 2019. godine razvijaju učenikovu kreativnost, glazbene sposobnosti, estetski razvoj te formiraju njegov glazbeni ukus i interese. Glazbena nastava omogućuje učeniku susret s glazbom i njenim višestrukim ulogama, ali i promiče glazbenu umjetnost i očuvanje istog izvan škole (Liščić, 2019).

2.1.2. Nastava Glazbene umjetnosti

U općim, jezičnim i klasičnim gimnazijama nastava Glazbene umjetnosti se izvodi također jedan sat tjedno tijekom sve četiri godine obrazovanja, dok se u matematičkim izvodi kroz jedan sat tijekom dvije godine obrazovanja (Škojo, 2015), a u prirodoslovnim gimnazijama dva sata tjedno tijekom jedne godine. Stupanjem na snagu Kurikuluma (MZO, 2019) otvoreni model, tj. kurikulum započeo se provoditi osim u nastavi Glazbene kulture i u nastavi Glazbene umjetnosti. Od tada se u nastavi Glazbene umjetnosti počeo primjenjivati uz dijakronijski model i sinkronijski, što ovisi o odabiru nastavnika Glazbene umjetnosti (Togonal, 2021).

Nastava Glazbene umjetnosti se izvodi u svim općeobrazovnim srednjim školama s ciljem razvijanja učenikove intelektualne širine, novih spoznaja i djelovanja. Tijek i sadržaj

nastave Glazbene umjetnosti prema dijakronijskom modelu temelji se na pregledu glazbene povijesti kroz kronološki razvoj od prvih poznatih početaka (Rojko, 2005 prema Škojo, 2015). Dijakronijski model podrazumijeva striktnu kronološku koncepciju povijesti glazbe kroz koju učenik upoznaje pojave, osobe i događaje (Rojko, 2001 prema Škojo, 2015). Kao što je već rečeno, od 2019. godine postoji mogućnost organiziranja nastave Glazbene umjetnosti i prema sinkronijskom modelu. Sinkronijski model nastave podrazumijeva da su glazbene pojave promatraju u sadašnjem trenutku, a zatim su smještene u cjelinu. U sinkronijskom modelu u prvom je planu glazba i njeni pojavni oblici, uključujući i skladatelje, a ne kronološki povijesni redoslijed. Umjesto da se smještaju u povijesno vrijeme, što za neke od njih nužno znači da će se obrađivati nekoliko puta, tj. ponovno u svakom razredu, glazbene se pojave vade iz povijesnoga konteksta i premještaju u sadašnji trenutak (Rojko, 2001 prema Škojo, 2015). Sinkronijski model napušta grube i striktno, činjenične strategije poučavanja dijakronijskog modela te glazbu postavlja u prvi plan (Škojo, 2015).

2.1.3. Izvannastavne glazbene aktivnosti

U općeobrazovnim školama moguće je nuditi različite izvannastavne glazbene aktivnosti. Koji će to aktivnosti biti, ovisit će o stručnosti učitelja, mogućnostima škole te o potrebama zajednice. Učenici će se prema vlastitim interesima i potrebama upisivati u rad određene izvannastavne glazbene aktivnosti koje mogu obuhvaćati raznolike aktivnosti kao što su pjevanje, sviranje, skladanje i glazbeno-scenske prikaze do glazbeno-tehnološke projektne modele rada (Vidulin-Orbanić, 2008b prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014). Sudjelovanjem u raznovrsnim aktivnostima učenici počinju upoznavati i razumijevati jezik glazbe te na taj način usvajati temelje opće (glazbene) kulture (Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014).

Vrste glazbenih aktivnosti koje se provode u školama jesu: pjevački zbor, pojedinačno sviranje, sviranje u ansamblu, glazbena slušaonica, skladanje, folklor te glazbeni projekti, a najčešća aktivnost jest pjevački zbor (Vidulin-Orbanić, 2008b prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014). U hrvatskim se školama uglavnom izvode izvannastavne glazbene aktivnosti usmjerene na pjevanje (zbarsko, solističko), sviranje (orkestri, instrumentalni sastavi, solistička glazbala, školski bend) i ples (ritmika, folklor). Sve su prisutniji i drukčiji oblici glazbenih aktivnosti bazirani na slušanju glazbe (glazbene slušaonice) te glazbene multimedijske

radionice (Radočaj-Jerković, 2017 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020). Šulentić Begić, Begić i Pušić (2020 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020), istražujući koje izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti polaze učenici starije osnovnoškolske dobi, utvrdili su da najviše pohađaju pjevački zbor i ritmiku/ples, podjednako glazbenu školu i tečaj sviranja, a najmanje orkestar. Krnić i Grgat (2016 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020) u svom su istraživanju utvrdili da u osnovnim školama učenici polaze izvannastavne glazbene aktivnosti kao što su: zbor djece nižih razreda, zbor djece viših razreda, dječja vokalna skupina, dramsko-plesna skupina, folklorna skupina, ritmička skupina, blok flauta, orkestar mandolina, orkestar, glazbena radionica i tradicionalna hrvatska glazba.

Višestruke su prednosti sudjelovanja učenika u izvannastavnim glazbenim aktivnostima, tj. učenici:

- otkrivaju, stvaraju, prosuđuju, analiziraju, uspoređuju i vrednuju sadržaje te obogaćuju osobno iskustvo
- stječu uvjete za promicanje promjena u ponašanju i za osiguravanje ključnih kompetencija u cjeloživotnom razvoju
- otkrivaju i poboljšavaju glazbeno umijeće te kreativne i stvaralačke potencijale (Vidulin-Orbanić, 2008 prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014)
- aktiviraju svoje stvaralačke snage za čije zadovoljavanje i izražavanje nisu imali prilike u ostalim vidovima života
- razvijaju osjećaj slobode koja im omogućuje stvaranje novih ideja (Kragulj, 2011; Bognar i Dubovicki, 2012 prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014)
- razvijaju inteligenciju, maštu i kreativnost (Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020)
- poboljšavaju školsko postignuće, tj. društveni i akademski uspjeh (Singh i Mishra, 2013 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020)
- bolje emocionalno razumiju druge osobe, razvijaju društvene vještine, jačaju pamćenje, unapređuju kreativne i kognitivne vještine, maštu i emocionalno razumijevanje (Kuimova i Syomchin, 2016 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020)
- postaju iskreniji, otvoreniji, ambiciozniji, bolje razumiju glazbu (Hille i Schupp, 2015; Menard, 2015 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020).

Međutim, kako bi se djeci osigurali potrebni uvjeti za kvalitetno bavljenje izvannastavnim glazbenim aktivnostima, potrebno je uvesti brojne promjene. Tako Gergorić

(2019 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020) smatra da bi škole trebale osigurati vrijeme u rasporedu sati za održavanje izvannastavnih glazbenih aktivnosti, opremiti kabinete instrumentima i ostalom opremom, povećati satnicu izvannastavnih glazbenih aktivnosti, neovisno o tjednom broju sati kojima su učitelji zaduženi u redovnoj nastavi te na temelju iskazanih interesa učenika osigurati potreban broj sati za održavanje izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Također, autorica ističe da bi učiteljima trebalo omogućiti odgovarajuće stručno usavršavanje za stjecanje potrebnih pedagoških i metodičkih kompetencija za provođenje izvannastavnih glazbenih aktivnosti.

2.2. METODIČKI POSTUPCI

Prije nego što se pobliže krenu objašnjavati metodički postupci u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti, ne bi bilo na odmet ukratko spomenuti što metodika i nastava zapravo uključuju.

Metodiku, povijesno gledajući, hrvatski pedagoški izvori vrlo osebujno definiraju: kao znanost o nastavnim metodama, znanost koja proučava zakonitosti nastave pojedinoga nastavnoga predmeta, teorija nastave, uvođenje u neko predmetno područje, a s obzirom na područnu pripadnost, tretiraju je kao pedagošku znanost, odnosno disciplinu (Pranjić, 2011). Bit metodika, odnosno predmetnih didaktika, uspostava je obrazovno djelotvorne, učinkovite, odgojno relevantne optimalne didaktičke komunikacije pune pozitivnih afektivnih iskustva (Jelavić, 2018).

Nastavne metode, koje čine okosnicu nastavne metodike, vrlo je teško što suženije definirati. Uzevši u obzir bogate interpretacije navedene definicije, možemo doći do sljedećih mogućih zaključaka, odnosno definicija:

- „način korištenja različitih metoda učenja i poučavanja u nastavi na kojoj bi se iscrpio njezin potpuni sadržaj“ (Pranjić, 2013 prema Liščić, 2020: 8),
- „postupci koje nastavnik primjenjuje kako bi na određeni način strukturirao tijek nastave“ (Mattes, 2007 prema Liščić, 2020: 8),
- „oblici zajedničkog rada učitelja i učenika s ciljem ostvarivanja nastavnih zadataka, odnosno osmišljeni postupak kojim će se učitelj poslužiti kako bi se učenicima

omogućio dolazak do ostvarivanja nastavnih ciljeva uz pomoć nastavnih sadržaja“ (Pranjić, 2013 prema Liščić, 2020: 8).

Nastavna se metodika, bez obzira na nastavne metode koje čine njezin središnji dio, sastoji i od brojnih drugih dijelova: društvenih oblika nastave, nastavnih sredstava i pomagala, nastavnih postupaka, važnosti nastavnika u nastavnom procesu, mjesta i uloge učenika u nastavi, nastavnih programa i planova, nastavnih udžbenika, priručnika, koncipiranja, oblikovanja i izvođenja nastavnih tema, organiziranja i izvođenja pojedinih nastavnih jedinica, postavljanja i ostvarivanja nastavnih ciljeva, visoko organiziranih škola koje mogu jamčiti kvalitetnu nastavu, uzornog školskog ozračja, očekivanja okruženja od školskoga osoblja koje je nastavno kvalificirano, posebnih oblika evaluiranja rada nastavnika, učenika, ishoda učenja i tomu slično (Pranjić, 2011).

Prema Pranjiću (2011 prema Liščić, 2020: 10) metodički postupci u nastavi su: „izlaganje, razgovor, demonstracija, čitanje teksta, pjevanje, slušanje glazbe, analiza umjetničkog djela, meditacija, fotogovor, izrada stripa i igranje uloga“.

Kada se govori o nastavi, dvije su glavne kategorije koje se nalaze u međusobnom odnosu – nastavnik i učenik. Nastavnik treba predstavljati kvalificiranu osobu sa širokim spektrom stručnog znanja i visokim umijećem posredovanja naučenih znanja na niže razine. Učenik se uključuje u nastavu zbog najmanje tri razloga: socijalizacije, kvalifikacije i personalizacije. Upravo iz ovih razloga nastavnik će osim iz predmetne metodike dodatna znanja i umijeće morati steći i iz nastavničke naobrazbe unutar koje se nalazi i nastavna metodika (Pranjić, 2011).

Usko vezano uz nastavu spominje se i odgojni čin. Metodički postupci nastaju integracijom svih metoda koje se koriste čime se ostvaruje odgojni čin. Poznajemo tri osnovne strategije metoda odgoja: strategija egzistencije, socijalizacije i individualizacije. Egzistencijalni odgoj podrazumijeva tri osnovne metode: metoda zdravog načina življenja, metoda praktičnih radova i metoda sigurnosti. Navedene metode mogu se ostvariti kroz postupke igara, simulacija i akcija ili kampanja. Strategije socijalizacije obuhvaćaju metode koje se ostvaruju kroz komunikaciju, afirmaciju te kooperaciju, a tako ostvarujemo zadatke socijalnog odgoja. Strategiju individualizacije provodimo u svrhu humanističkog odgoja te tako potičemo samoaktualizaciju učenika, roditelja pa čak i sebe samih. Sami učitelji trebaju

kontinuirano raditi na razvoju vlastitih osobnosti i kompetencija kako bi bili u mogućnosti pomoći i drugima (Bognar, 2001 prema Liščić, 2020).

2.2.1. Metodički postupci u nastavi glazbe u općeobrazovnim školama

Glazba je jedino područje koje usporedno sa sustavom općeg obrazovanja ima svoj vlastiti odgojno-obrazovni sustav podijeljen na stupnjeve zbog iznimne složenosti ključnih vještina koje se moraju postići tijekom školovanja: vještina svjesnog čitanja odnosno pjevanje notnog teksta, vještina sviranja instrumenta, vještina glazbene pismenosti (Rojko, 2012b prema Liščić, 2020: 4; Šulentić Begić i Begić, 2015 prema Liščić, 2020). Upravo zbog toga, pristup učitelja glazbene nastave ne smije biti ustaljen, uvijek poznat, isti i unaprijed predodređen. Uspješnost učenika za vrijeme glazbene nastave ovisi o njegovoj kreativnosti i zainteresiranosti. Zato ni ne čudi činjenica da učitelj svojom kreativnošću treba potaknuti kreativnost kod svojih učenika i tragati za učenikovim interesima. Metode koje učitelj koristi moraju biti inovativne, poticati što višu razinu učenikova samostalnog rada kako bi se on osjećao slobodnim, podržanim, a na kraju, i kreativnijim (Dubovicki i Omičević, 2016). Kada se govori o preferencijama učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi glazbe u osnovnoj školi, moglo bi se zaključiti sljedeće:

- „da učenici imaju pozitivan stav prema nastavi Glazbene kulture i umjetničkoj glazbi, iako ju većina učenika ne sluša u slobodno vrijeme;
- da postoji razlika u preferencijama prema aktivnostima i sadržajima s obzirom na dob i spol učenika i njihovo (ne)pohađanje izvannastavne/izvanškolske aktivnosti;
- da postoji razlika u preferencijama prema aktivnostima i sadržajima s obzirom na (ne)slušanje umjetničke glazbe u slobodno vrijeme od strane učenika;
- da ne postoji razlika u preferencijama prema aktivnostima i sadržajima s obzirom na roditeljsko (ne)slušanje umjetničke glazbe;
- da podjednak broj učenika misli da mediji te nastava glazbe utječu, odnosno ne utječu na njihov glazbeni ukus;
- da zastupljenost aktivnosti i sadržaja, osim pjevanja, nije proporcionalna učeničkim preferencijama“ (Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020: 202).

Kompetencije kojima učitelj glazbene nastave mora ovladati kako bi povećao razinu uspješnosti svojih učenika detaljnije će biti obrađene kasnije u zasebnom dijelu.

2.2.1.1. Metodički postupci slušanja glazbe i muzikoloških sadržaja

Otvoreni model, tj. kurikulum nastave glazbe naglašava slušanje glazbe jedinom obveznom i središnjom aktivnošću, a u osnovnim školama predviđeno je „slušanje i upoznavanje umjetničke, tradicijske, popularne i jazz glazbe kako bi se oblikovao glazbeni ukus učenika putem formiranja preferencija prema kvalitetnoj glazbi“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006 prema Šulentić Begić i Kujek, 2017: 1). Bez obzira na to, pojedina istraživanja pokazuju da tomu i dalje nije slučaj što dodatno naglašava činjenica da je u udžbeniku *Glazbeni krug* za prvi i drugi razred osnovne škole slušanje glazbe manje zastupljeno u odnosu na najzastupljenije pjevanje. Jedino je u udžbeniku trećeg razreda slušanje dobilo ono mjesto koje mu i pripada (Šulentić Begić i Kujek, 2017).

Postoje dvije vrste slušanja – aktivno i pasivno slušanje. Pasivno bi slušanje uključivalo „slušanje glazbe kao kulise, bez svjesno upravljane pažnje“ (Šulentić Begić i Kujek, 2017: 2), a aktivno bi slušanje uključivalo slušatelja u ulozi „kompozitorovog suradnika“ (Rojko, 1996 prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Najvažniji je zadatak učitelja potaknuti aktivno slušanje glazbe kod učenika (Rojko, 1995 prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Učenik bi za vrijeme slušanja glazbe trebao upoznati glazbeno-izražajne sastavnice glazbenog djela pri stalnim usmjerenjem učitelja na elemente bitne za analizu. Glavna je svrha ovog postupka postizanje aktivnog slušanja glazbe, a ne analiza glazbenog djela zbog čega djeci ne treba zamjeriti ukoliko nešto krivo zaključuje (Šulentić Begić i Kujek, 2017).

Priprema prije slušanja glazbenih djela treba biti glazbena i ne bi trebala sadržavati izvan-glazbene sadržaje. Dakle, ona ne bi smjela sadržavati povijesne informacije ili općenite podatke o djelu ili skladatelju. Pjevanje glazbene teme određene skladbe primjer je dobre glazbene pripreme jer time omogućavamo učenicima bolje snalaženje pri slušanju skladbi. U slučajevima gdje pjevanje glazbene teme nije moguće (na primjer zbog njene kompleksnosti), preporučuje se da nastavnik, koji posjeduje vještine sviranja, odsvira karakteristične ulomke u skladbi koju će učenici slušati (Šulentić Begić i Tomljanović, 2014 prema Pušić, 2017). Učenikovo aktivno slušanje ovisi u velikoj mjeri i o aktivnom slušanju učitelja gdje uz praćenje

glazbe učitelj odrađuje sve dodatne aktivnosti za učenikovo bolje razumijevanje poput pisanja dogovorenih znakova na ploču, postavljanja kratkih pitanja i pokazivanja oduševljenja glazbom koja se sluša (Šulentić Begić, 2016 prema Šulentić Begić i Kujek, 2017).

Bez obzira što je otvoreni model u optjecaju od 2006. godine, u nastavnoj praksi i udžbenicima glazbe slušanje glazbe okarakterizirano je kao dosadnom aktivnošću koja opterećuje mlađe učenike. Takva se praksa treba zaustaviti dodatnim usavršavanjem učitelja i nastavnika glazbe te revidiranjem postojećih udžbenika glazbe jer glavni je cilj glazbene nastave odgojiti kompetentnog i kritičkog slušatelja koji će slušanjem glazbe upoznati, doživjeti i zavoljeti glazbu i razviti glazbeni ukus (Šulentić Begić i Kujek, 2017).

Ukoliko se analiziraju glazbena djela s kojima se djeca upoznaju tijekom osnovnoškolskog razdoblja uspoređujući udžbenike koji se u tom razdoblju koriste, može se doći do zanimljivih zaključaka: dominacija skladbi iz svjetskog opusa i dominacija Mozartovih skladbi. S obzirom da bi glazba trebala poticati multikulturalnost i prihvaćanje razlika, bilo bi poželjno upotpuniti popis s nacionalnim korpusom i s korpusom skladbi iz drugih dijelova svijeta (s obzirom da je vidljiva eurocentričnost i popularnost zapadnog kulturnog kruga) (Vidulin i Martinović, 2015).

Uspješnost upoznavanja djece s muzikološkim sadržajima uvelike ovisi o učiteljevoj sposobnosti za osmišljavanje kreativnih metoda i strategija poučavanja. Novi bi se muzikološki sadržaji trebali upoznavati preko učenikove vlastite aktivnosti, istraživanja i projektnog učenja koji ga potiču na izražavanje vlastitih promišljanja o onome što je čuo. Težište upoznavanja muzikoloških sadržaja treba biti na slušanju i analizi glazbenih primjera prema izboru učitelja. Glazbene analize, koje se obrađuju u sklopu slušanja glazbenih primjera, trebaju biti orijentirane na pojmove iz glazbene teorije, oblika i povijesti glazbe. U sklopu slušanja glazbe, učitelj treba objasniti skladateljeve uloge u određenom glazbenom periodu te ih uspoređivati s ostalim ulogama skladatelja. Pri poučavanju potrebno je koristiti suvremene nastavne tehnologije i alate te poticati korištenje ostalih mogućnosti koji se ne smatraju sustavnim dijelom nastave, poput posjećivanja glazbenih događaja i istraživanja glazbe putem raznih medija (Vidulin-Orbanić i Duraković, 2012). Muzikološki sadržaji u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti upoznaju se nakon slušanja nekog djela (tzv. indirektan pristup muzikološkim sadržajima). „Stjecanje znanja na nastavi Glazbene umjetnosti odnosi se na upoznavanje i učenje elemenata glazbenog izražavanja, stilskih glazbenih obilježja, glazbenih oblika, vrsta i glazbenih djela aktivnim slušanjem. Budući da je za ovu aktivnost nužno stručno

metodički ispravno vođeno slušanje, ova će aktivnost biti u primarnoj fazi temeljena na izravnom poučavanju, frontalnim socijalnim oblikom, metodom demonstracije“ (Škojo, 2016: 234). Oblik organiziranog učenja, kreativno osmišljeni nastavni razgovor u kojem nastavnik upućuje na ostvarivanje novih saznanja, treba uslijediti već pri sljedećem koraku. Ovakav konstruktivistički pristup polazi od svojevrsne mentalne konstrukcije pri čemu se spajaju nove informacije s prethodnim znanjem. Nadalje, sljedeći korak obuhvaća poticanje učenika da stvaraju veze između pojava te da u glazbi koju slušaju u slobodno vrijeme pronađu elemente kojima potkrepljuju stečena znanja. Nastavnik treba osmisliti zadatke kojima bi potaknuo učenika na proširivanje stečenih znanja jer na taj način ostvaruje spoznajno napredovanje svih sudionika u nastavnom procesu. Ovim modelom učenici postaju suorganizatori samog nastavnog sata te sudjeluju u kvalitetnoj realizaciji i obradi sadržaja (Škojo, 2016).

2.2.1.2. Metodički postupci izvođačkih glazbenih aktivnosti

Bez obzira što slušanje glazbe predstavlja jedinu obaveznu i središnju aktivnost u nastavi glazbe, ono je u nastavi puno manje zastupljeno od pjevanja. O važnosti koju pjevanje zauzima u nastavi glazbe i koju je zauzimalo tijekom povijesti dodatno naglašava kratki pregled razvoja glazbe u Hrvatskoj. U Hrvatskoj se u službi crkve otvaraju prve glazbene škole. Postupnim promjena u društvu tijekom niza godina otvaraju se nove mogućnosti za različite slojeve društva te se otvaraju škole za djecu plemića, a zatim i za djecu građana u kojima je glavnu aktivnost glazbene nastave činilo umjetničko pjevanje. Nakon Drugog svjetskog rata pjevanje u nastavi glazbe prestaje biti umjetničko i zadobiva didaktičku funkciju kroz uvođenje opismenjavanja sa svrhom osposobljavanja učenika za samostalno pjevanje pjesama po notama (Vidulin-Orbanić i Terzić, 2011). Takva se praksa u hrvatskim školama zadržala sve do stupanja na snagu Nastavnog plana i programa za osnovne škole 2006. godine (MZOŠ, 2006).

„Tri su osnovna razloga za pjevanje u glazbenoj nastavi: uči se i usvaja određen broj pjesama, njeguje se dječji glas i potiče prirodna težnja za pjevanjem“ (Vidulin-Orbanić i Terzić, 2011: 143). Pjevanje je najomiljenija aktivnost na nastavi Glazbene kulture koja s godinama opada zbog razvoja učenika i promjena kroz koje oni prolaze, a uz slušanje glazbe čini najčešću aktivnost u prvim trima razredima osnovne škole (Šulentić Begić i Radičević, 2010; Šulentić Begić, 2009). U nastavi glazbe njeguje se lijepo pjevanje koje podrazumijeva točno intoniranje i jasno artikuliranje. Ukoliko učenik nepravilno intonira potrebno je dodatno ga poticati, a ne

kritizirati, kako bi se njegove glazbene sposobnosti mogle razviti do maksimuma (Šulentić Begić i Radičević, 2010).

Učitelj samostalno odabire pjesme koje će obrađivati na nastavi u skladu sa željama i interesima učenika (učitelj učenicima daje na izbor pjesme koje će obrađivati). Iako ono nije ostvarivo u svakom razredu, treba težiti umjetničkom pjevanju s naglaskom na pravilno sjedenje te jasnu artikulaciju i intonaciju (Šulentić Begić i Radičević, 2010). S obzirom da kvaliteta zajedničkog vokalnog muziciranja ovisi o pravilnoj intonaciji i artikulaciji svakog člana koji je u njega uključen, nemoguće je o njoj govoriti jer pjesma neće zvučati pravilno. Neki će razredi u tome biti uspješniji od drugih. Upravo zbog toga, treba njegovati dječji glas, utjecati što je više moguće na kulturu vokalnog muziciranja, raditi na poboljšanju učenikovih vokalnih umijeća te pružiti priliku za prosperiranjem i razvojem pjevačke dispozicije ponekog darovitog pjevača (Vidulin-Orbanić i Terzić, 2011).

Vidulin i Cingula (2016: 51-52) opisuju metodički postupak usvajanja pjesme po sluhu kroz devet faza:

- „1. Uvod u aktivnost pjevanja: razgibava se tijelo, a glasnice i grlo pripremaju za pjevanje
2. Uvod u pjesmu: stvara se potrebno ozračje i motivacija u skladu s tekstom i ugođajem pjesme
3. Slušanje pjesme u originalnoj izvedbi: pjesma se percipira u originalnoj formi, pomoću suvremene tehnike (audio- i/ili videoprimjer)
4. Izvedba i interpretacija pjesme: učitelj izvodi pjesmu muzikalno i vokalno-instrumentalno vješto
5. Razgovor o pjesmi: s učenicima se razgovara o tekstu i dojmu koji pjesma ostavlja
6. Učenje (obrada) pjesme po sluhu: pjesma se obrađuje parcijalnom ili globalnom metodom, ovisno o njezinoj dužini i težini
7. Utvrđivanje i uvježbavanje melodijsko-ritamske strukture pjesme: uvježbavaju se dijelovi koji su melodijski i/ili ritamski zahtjevniji i nepreciznije ili netočno izvedeni

8. Analiza i osvještavanje glazbenih sastavnica: pjesmom i njezinim elementima ukazuje se na glazbene specifičnosti djela

9. Interpretacija pjesme: pjesma se izvodi sa svim potrebnim glazbeno-estetskim elementima.“

Autorice zaključuju da se navedeni postupak po potrebi može modificirati, ovisno o strukturi i zahtjevnosti pjesme (Vidulin i Cingula, 2016). Zanimljivi se zaključci mogu izvući iz istraživanja koje su provele Jeremić i Stanković (2020). U jednoj grupi djeca su učila pjevati koristeći metodičke postupke koje nalaže struka, a u drugoj grupi oni su bili izostavljeni. Grupa u kojoj su se pravilno provodili metodički postupci bila je uspješnija u razvijanju svojih vokalnih sposobnosti, individualnih glazbenih sposobnosti, kritičkih i kreativnih pristupa glazbi te vlastitih kognitivnih sposobnosti. Također, djeca su postigla višu razinu razumijevanja i znanja o glazbi (Jeremić i Stanković, 2020).

Uz pjevanje, sviranje zauzima visoko drugo mjesto po omiljenosti glazbenih aktivnosti kod učenika, na što ukazuju brojna istraživanja provedena u osnovnim školama. Utvrđeno je da učenici najviše preferiraju pjevanje, a zatim slušanje glazbe i glazbene igre, iako je razvidno da se preferencije prema pjevanju smanjuju odrastanjem (Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020). Sviranje u osnovnoj školi u Hrvatskoj postiže se ili sviranjem u redovnoj nastavi glazbe ili sviranjem u ansamblu ili orkestru kao izvannastavna aktivnost. Zbog loše opremljenosti hrvatskih škola i nepokrivenosti svih načela nastave glazbe (pokriveno je samo psihološko načelo), sviranje se u razredu treba provoditi kao neobaveznu aktivnost, odnosno glazbena igra bez umjetničke vrijednosti koja ne pridonosi razvoju glazbenog ukusa učenika. Predlaže se da za potrebe sviranja učenici koriste tjeloglazbu, dječji instrumentarij, melodijske udaraljke ili druga jednostavnija melodijska glazbala, standardna glazbala te proizvode zvuk na elektroničkim instrumentima i/ili na računalu. U aktivnom muziciranju učenika, tj. sviranju, kao i kod pjevanja, važniji je proces od krajnjeg rezultata jer postignuće u tim aktivnostima ovisi o glazbenim sposobnostima koje utječu na razinu uspješnosti učenika (Rojko, 2012 prema Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020). Što se tiče redosljeda usvajanja glazbenih sastavnica sviranjem Šulentić Begić (2021) predlaže da ih učenici upoznaju ovim slijedom:

- taktne dobe i ritam (usmeno dogovaramo instrumentaciju)
- taktne dobe, ritam i stanke (instrumentaciju potpisujemo ispod ili pokraj pjesme)

- taktne dobe, ritam, stanke i melodija (instrumentaciju potpisujemo ispod pjesme ili pokraj pjesme).

Metodički postupak sviranja udaraljki s neodređenom tonskom visinom prema Šulentić Begić (2021) sadrži sljedeće korake:

- naučiti pjevati/izgovarati pjesmu/brojalicu na jednom od prethodnih sati
- naučiti sve učenike pljeskati ritam uz izvođenje pjesme/brojalice
- naučiti sve učenike pljeskati taktne dobe uz izvođenje pjesme/brojalice
- podijeliti učenike u dvije skupine; istovremeno uz izvođenje pjesme/brojalice jedna skupina plješće ritam, a druga taktne dobe
- podijeliti učenicima udaraljke; dogovoriti koja glazbala će svirati ritam, a koja taktne dobe; istovremeno uz izvođenje pjesme/brojalice jedna skupina svira ritam, a druga taktne dobe.

Sviranje udaraljki s određenom tonskom visinom (zvončići, metalofon i ksilofon) Šulentić Begić (2021) predlaže da se odvija sljedećim redoslijedom:

- naučiti pjevati pjesmu/brojalicu na jednom od prethodnih sati
- naučiti sve učenike pljeskati ritam uz pjevanje pjesme/brojalice tekstem
- naučiti sve učenike pljeskati ritam uz pjevanje pjesme/brojalice glazbenom abecedom – metodom usvajanja „po sluhu“; učitelj izvede dio pjesme/brojalice, a učenici ponavljaju; nakon toga učitelj spaja u veće cjeline, a učenici ponavljaju
- podijeliti učenicima udaraljke; istovremeno uz pjevanje pjesme/brojalice glazbenom abecedom učenici sviraju
- istovremeno uz pjevanje pjesme/brojalice glazbenom abecedom u sebi učenici sviraju, a svi ostali učenici pjevaju (Šulentić Begić, 2021).

Improvizaciju u vježbama koje učitelj odrađuje s učenicima treba izbjegavati jer ona na instrumentima na kojima se ne zna svirati nije moguća, a nevezana improvizacija vrlo često biva neuspješnom (Keller, 1963 prema Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020).

Glazbeno stvaralaštvo nigdje nije točno definirano, ali određene glazbene aktivnosti jasno upućuju na njegovo postojanje (Rojko, 2012 prema Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020). *Kurikulum* (MZO, 2019) ga spominje u kontekstu poticanja kreativnosti kroz sudjelovanje

učenika u raznim aktivnostima sa svrhom ponavljanja i utvrđivanja stečenog znanja. Također, učenik radi razvoja svojih glazbenih sposobnosti treba sudjelovati i u raznim glazbenim igrama koje pridonose stvaranju pozitivne razredne atmosfere i klime, izazivaju dodatno zanimanje, uklanjaju monotoniju, pridonose usvajanju glazbenih znanja i vještina (MZO, 2019) te imaju izravan utjecaj na estetski razvoj učenika (Sanderson, 2001 prema Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020). Glazbene igre u nastavnoj praksi najčešće su prisutne kao glazbene igre s pjevanjem, glazbene igre s ritmovima i/ili melodijama i glazbene igre uz slušanje glazbe (Škojo i Jukić 2015 prema Žakić, 2017). Učitelji primarnog obrazovanja najmanje provode igre iz slušanje glazbe, a najviše igre uz pjevanje i izvođenje ritmova (Šulentić Begić i Begić, 2015 prema Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020).

2.2.1.3. Metodički postupci usvajanja glazbene pismenosti

Glazbeno opismenjivanje, s obzirom da uključuje znanja i umijeća potrebna za uspješno auditivno prezentiranje teksta, njegovo glazbeno razumijevanje te njegovo pravilno zapisivanje, u osnovnim se općeobrazovnim školama poučava samo u vidu upoznavanja osnovnih grafičkih znakova (Rojko, 2012). S obzirom na to da su glazbeni pojmovi slušni pojmovi, oni se kao takvi mogu usvojiti samo slušanjem i za njihovo razumijevanje nije potrebno nužno znanje glazbenog pisma. Glazbeno pismo ovdje, u najboljem slučaju, ima sporednu ulogu. Glazbeno opismenjivanje kroz osnovnoškolsko opće obrazovanje ne pomaže učenicima pri razumijevanju glazbe. Glazbeno opismenjivanje treba ostati pri učenju samo na osnovnim informacijama jer u suprotnom trud učitelja i učenika, na kraju neće biti isplativ (Rojko, 2012). Iako još uvijek brojni glazbeni pedagozi smatraju kako je glazbeno opismenjivanje moguće za vrijeme osnovnoškolskog općeg obrazovanja, to proizlazi iz neshvaćanja i podcjenjivanja težine savladavanja vještine glazbenog pisma. Ostajanje prvi osnovnom i elementarnom stupnju upoznavanja glazbene pismenosti nužno je za osnovnu općeobrazovnu školu (Rojko, 2012).

Učenike se „može poučiti notnom pismu za potrebe sviranja te potaknuti na korištenje računalnih programa za notografiju. Usvajanje glazbene pismenosti za učenike općeobrazovnih škola jedino ima smisla ako se notno pismo usvaja za potrebe sviranja. U slučaju da se sviranje ne provodi korištenjem instrumenata, onda notno pismo treba upoznavati samo kao glazbeni fenomen, odnosno informativno i to retrogradnim putem. Upoznavanje glazbenoga pisma treba shvaćati kao igru u kojoj će učenici uvidjeti osnove glazbene pismenosti. Ta »znanja« ne smiju

biti predmetom provjeravanja i ocjenjivanja“ (Rojko, 2012; prema Šulentić Begić, Begić i Pušić, 2020: 190).

2.3. KOMPETENCIJE UČITELJA I NASTAVNIKA ZA POUČAVANJE NASTAVE GLAZBE U OPĆEOBRAZOVNOJ ŠKOLI

Kompetencija uključuje stručnost ili sposobnost osobe, ona označava profesionalne kvalitete čovjeka koje uključuju njezine osobne i radne vještine (Pečić, 2021). Kada se govori o kompetencijama vezane uz određenu struku, govori se o određenim sposobnostima koje osoba treba razviti kako bi postala što stručnija u svojem zvanju. S obzirom da ovise o potrebama društva koje se konstantno mijenja, često se popis potrebnih kompetencija za određenu struku mijenja sukladno tim promjenama. To znači da se kompetencije treba stjecati tijekom cijelog svog života, što koncept cjeloživotnog učenja i naglašava.

Stupanjem na snagu novog nacionalnog kurikulumu za obvezno obrazovanje promijenile su se i opće kompetencije gdje je vidljiv „pomak s transfera znanja na razvoj kompetencija kao cilja obrazovanja“ (Baranović, 2006 prema Tot, 2010: 68). Usmjerenost se prebacuje na učenikova postignuća i kompetencije koje bi on trebao steći tijekom obaveznog obrazovanja: dobro razvijene vještine komuniciranja (čitanje, pisanje, usmeno izražavanje, slušanje), sposobnost za samostalno učenje, društvenost (etičnost, pozitivni stavovi, odgovornost), sposobnost rada u timu, sposobnost prilagodbe novim okolnostima, sposobnost promišljanja (rješavanje problema; kritičke, logičke, numeričke vještine), sposobnost pretraživanja i vrednovanja informacija (znanje o tome gdje pronaći i kako obraditi informacije) (Bates, 2004 prema Tot, 2010). Zanimljivi su zaključci istraživanja koje je provela Tot (2010) među učenicima osmog razreda: „učenici najvažnijim indikatorima učeničkih kompetencija smatraju razumijevanje i poštivanje sebe i drugih, uspješno samostalno učenje te uočavanje i rješavanje različitih problema“ (Tot, 2010: 71).

Prema preporuci *Europskog parlamenta i savjeta o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje* (2006 prema Tot, 2010: 68-69) „navodi se osam ključnih kompetencija koje se smatraju jednako važnima, a mnoge se preklapaju i isprepliću. To su: komunikacija na materinskom i stranom jeziku, matematička kompetencija i temeljne kompetencije u prirodnim

znanostima i tehnologiji, digitalna kompetencija, kompetencija učenja, društvene i građanske kompetencije, smisao za inicijativu i poduzetništvo te kulturalna senzibilizacija i izražavanje“.

Što se tiče kompetencija učitelja i nastavnika, one uključuju sustavnu vezu znanja, sposobnosti, vrijednosti i motivacije gdje se postojeće kompetencije upotrebljavaju i integriraju u nastavu i dodatno unaprjeđuju, a nove stječu (Jurčić, 2014 prema Pečić, 2021). Upravo zbog toga, visoka stručna razina i kvaliteta nastave postaje glavnim ciljem svakog učitelja, a ona se stječe putem visokog obrazovanja i stručnim, cjeloživotnim usavršavanjem. Kompetencije nastavnika i učitelja su od izrazitog značaja jer upravo pomoću njih i znanja prosvjetnih radnika prenose se kvalitete na učenike (Mijatović, 2000 prema Pečić, 2021). Prema Lončarić Pejić i Papak (2009 prema Pečić, 2021: 4-5), tijekom studijskog školovanja učitelji i nastavnici trebali bi steći određene opće i specifične kompetencije:

- „iz specifičnog predmeta
- iz pedagogije
- potrebne za vođenje učenika i pružanje podrške učenicima
- za razumijevanje društvenog i kulturološkog značenja obrazovanja
- za rad s informacijama, tehnologijom i znanjem
- za rad s ljudima – učenicima, suradnicima i ostalim partnerima u obrazovanju
- za rad u društvu i s društvom, na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i široj globalnoj razini
- posvećenost poticanju postignuća i napretka učenik
- kompetencija u razvoju i poticanju strategija učenja
- kompetencija u savjetovanju učenika i roditelj
- znanje iz predmeta i područja koje poučava
- sposobnost efektivne komunikacije s pojedincima i grupama
- sposobnost kreiranja klime poticajne za učenje
- sposobnost primjene naučenog
- sposobnost efektivnog upravljanja vremenom
- sposobnost analize i samoevaluacije vlastitog rada
- svjesnost o potrebi kontinuiranog profesionalnog razvoja
- sposobnost procjene ishoda učenja i učenikovih postignuća
- kompetencija suradničkog rješavanja problema

- sposobnost reagiranja na različite potrebe učenika
- sposobnost poboljšanja okoline za poučavanje i učenje
- sposobnost prilagodbe kurikulumu specifičnom kontekstu obrazovanja“.

Kada se govori o kompetencijama učitelja i nastavnika glazbe postoje specifične kompetencije koje su dodatno definirane odgojno-obrazovnim ishodima koje učenici trebaju postići tijekom svog školovanja. Tako će kompetencije učitelja Glazbene kulture koji izvode nastavu glazbe u osnovnoj općeobrazovnoj školi biti u skladu sa smjernicama i ishodima kojima učenici trebaju ovladati tijekom osnovnoškolskog obrazovanja, a kompetencije nastavnika Glazbene umjetnosti koji izvode nastavu u gimnazijama biti u skladu sa smjernicama i ishodima kojima učenici trebaju ovladati tijekom srednjoškolskog obrazovanja (Pečić, 2021). Oba su predmeta propisana *Kurikulumom* (MZO, 2019).

Na kraju, bitno je za spomenuti da učitelj glazbe mora pronaći dobar omjer vođenog i samousmjeravajućeg učenja kako bi učenik mogao maksimalno razviti potencijal koji posjeduje, prosuđivati i promišljati o glazbi koja se upoznaje, razviti svjesnost o važnosti slušanja glazbe i kritičkog razgovora o glazbi i u konačnici shvatiti svoju aktivnu ulogu (Matanović, 2018).

2.3.1. Kompetencije učitelja za poučavanje nastave Glazbene kulture

Učitelj treba ovladati određenim kompetencijama, kako bi uspješno s učenicima mogao ostvariti odgojno-obrazovne ishode propisane *Kurikulumom* (MZO, 2019). Tako se od učitelja razredne nastave, tj. „učitelja primarnog obrazovanja koji izvodi nastavu glazbe u nižim razredima osnovne škole očekuje da tijekom školovanja na učiteljskom studiju u okviru glazbenih kolegija bude osposobljen te:

- da zna pjevati, tj. da dobro zna veći broj prikladnih pjesama i da vlastito i dječje pjevanje može pratiti na instrumentu (klaviru, gitari, ...)
- da dobro poznaje stanovit broj prikladnih skladbi koje će prezentirati učenicima
- da bude u stanju s djecom izvoditi neke jednostavne glazbene igre
- da zna kako te aktivnosti (metodički) izvoditi s učenicima“ (Šulentić Begić, 2013b; Šulentić Begić i Begić, 2015 prema Pečić, 2021: 12).

„Kada se govori o kompetencijama učitelja razredne nastave koje su potrebne za kvalitetno pjevanje, učitelj treba pjevati u zadanoj intonaciji te posjedovati osnove vokalne tehnike i točnu dikciju. Jednako važno je da učitelj razredne nastave ima razvijenu glazbenu memoriju koja je nužnost prilikom svih glazbenih aktivnosti. Za uspješno izvođenje aktivnosti sviranja učitelj razredne nastave mora imati razvijen osjećaj ritma te posjedovati znanja iz osnova glazbene pismenosti. Sagledavajući područje slušanja učitelj razredne nastave mora poznavati oznake tempa i dinamike te vrste instrumenta kako bi identifikaciju tih komponenti mogao uspješno prenijeti na učenike“ (Šulentić Begić i Begić, 2015 prema Pečić, 2021: 12). Određeni autori naglašavaju potrebu za reformom koncepcije školovanja učitelja primarnog obrazovanja gdje bi se veći naglasak stavio na pravilno stjecanje kompetencija za poučavanje glazbe povećanjem satnice glazbenih kolegija i njihovih usmjerenjem prema funkciji nastave Glazbene kulture koju će studenti izvoditi kao budući učitelji. Glazbena terminologija i sadržaji potrebni za izvođenje nastave Glazbene kulture, odnosno glazbena znanja i vještine, trebali bi se usvajati od samog početka školovanja na učiteljskom studiju, ali isto tako i metodički postupci koje će studenti primjenjivati u nastavi Glazbene kulture. Sveučilišni nastavnik bilo kojeg glazbenog kolegija trebao bi poučavati svoju grupu studenata svemu potrebnom: pjevanju pjesama i njihovom praćenju na instrumentu, metodičkim postupcima usvajanja pjesme u razredu, slušanju glazbe i upoznavanju skladba i glazbenih igara i istovremeno njihovom metodičkom posredovanju učenicima (Šulentić Begić i Begić, 2015).

S obzirom da u višim razredima osnovne škole i u srednjoj školi nastavu glazbe više ne izvode učitelji razredne nastave već predmetni učitelji ili nastavnici, normalno je za očekivati da posjeduju glazbene kompetencije jer glazba predstavlja jedino područje kojim se bave. Osim glazbenih kompetencija, potrebno je ovladati općim i odgojno-obrazovnim kompetencijama. „Tako s obzirom na sadržaje nastave Glazbene kulture učitelj predmetne nastave treba posjedovati kompetencije vezano za:

- usvajanje pjesme po sluhu i retrogradno po notama
- sviranje instrumenta kako bi pratio vlastito pjevanje i pjevanje svojih učenika
- usvajanje glazbenih igara i plesa
- stjecanje osnovnih obavijesti o notnom pismu
- stjecanje vještine sviranja
- organiziranje glazbenog stvaralaštva

- aktivno slušanje glazbe i posredno upoznavanje glazbeno-izražajnih sastavnica, muzikoloških sadržaja, glazbenog folklor, osnovnih obavijesti o skladateljima, povijesnih razdoblja, glazbenih oblika i vrsta, glazbala, pjevačkih glasova, popularne glazbe i jazza
- primjenu računala u glazbi
- organiziranje školskih ansambala“ (Šulentić Begić i Begić, 2018 prema Pečić 2021: 13-14).

Kod organizacije nastave glazbe učitelj mora stvoriti dugoročan plan fokusiran na iskustvo svakog učenika gdje učitelj osigurava i inicira vođenje svih potrebnih aktivnosti, potiče učenikovu zanimaciju, motivaciju i stvaralaštvo, daje povratnu informaciju učenicima o njihovu dosadašnjem radu te procjenjuje i vrjednuje njihov napredak (Matanović, 2018).

„Kada govorimo o nastavi Glazbene kulture, kvalitetan učitelj prije svega treba biti dobar motivator. On stečenim kompetencijama i znanjem koje posjeduje kod učenika budi ljubav prema glazbi i stvara pozitivna mišljenja i kvalitetan glazbeni ukus. Također učitelj je posrednik koji djeci daje upute na koji način istraživati i uživati u glazbi, u smislu da im omogući da sami nastave otkrivati ljepotu glazbene umjetnosti. I na kraju, učitelj je suigrač koji u suradnji s učenicima čini zanimljivom nastavu Glazbene kulture“ (Lučić, 2007 prema Matanović, 2018: 32).

2.3.2. Kompetencije nastavnika za poučavanje nastave Glazbene umjetnosti

Otkad je odgojno-obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj definirao Glazbenu kulturu i Glazbenu umjetnost kao dva zasebna programa, ta su se dva programa konceptualno smatrala zasebnim cjelinama. Oba programa su kroz godine prošla kroz mnogo modeliranja i prilagođavanja suverenom načinu izvođenja nastave, kroz uvođenje novih aktivnosti, načina predavanja i ciljeva i zadaća samog programa (Škojo, 2016, prema Pečić, 2021). Međutim, stupanjem na snagu jedinstvenog *Kurikuluma* (MZO, 2019) potencira se kontinuirani razvoj i nadogradnja glazbenih kompetencija učenika kroz cijeli period njihova školovanja i donose novi odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja:

- omogućiti društveni i emocionalni razvoj učenika (uključujući i učenike s poteškoćama)

- poticati razvijanje glazbenih sposobnosti učenika sukladno njihovim mogućnostima i sposobnostima
- potaknuti učenika na sudjelovanje u kulturnom životu društva
- upoznati učenike s glazbenom umjetnošću kroz razne stilove i vrste glazbe
- poticanje razvijanja kritičkog mišljenja i ukusa
- razviti razumijevanje glazbe
- razviti odnos prema različitim kulturama te kulturnoj baštini (MZO, 2019 prema Pečić, 2021).

S obzirom da se nastava Glazbene umjetnosti temelji gotovo isključivo na slušanju glazbe, od nastavnika se Glazbene umjetnosti prvenstveno očekuju kompetencije vezane za muzikološke sadržaje (Šulentić Begić i Begić, 2018 prema Pečić 2021). Osim navedenih kompetencija, u određenoj se mjeri očekuju opće odgojno-obrazovne kompetencije, teorijsko-glazbene kompetencije i kompetencije vezane uz korištenje suvremenih tehnologija u nastavi. Kako glazba sama po sebi odiše kreativnošću, takav bi trebao biti i nastavnik. Trebao bi poticati razvoj kreativnosti kod učenika i raditi na poticanje samousmjeravajućeg učenja.

2.3.3. Kompetencije učitelja i nastavnika za organiziranje izvannastavnih glazbenih aktivnosti

Izvannastavne glazbene aktivnosti su aktivnosti s kojima se učenici zanimaju izvan redovne nastave u školi, a zauzimaju određeni dio njihova slobodnog vremena. S obzirom na sve veću užurbanost života koju donosi suvremeni način života, sve je teže pravilno rasporediti i pametno utrošiti svoje slobodno vrijeme. Roditelji često zbog svojih svakodnevnih obaveza prepuštaju djecu sebi samima i time ih bez nadzora mogu izložiti negativnim utjecajima društva i tehnologije današnjice. Takvi se utjecaji mogu izbjeći kvalitetnim ispunjavanjem slobodnog vremena korisnim sadržajima. Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti upravo su idealno rješenje za taj problem jer to su aktivnosti koje učenici sami biraju u skladu sa svojim potrebama (biološkim, socijalnim i samoaktualizacijskim) i interesima (spoznajnim, doživljajnim i psihomotornim), a njihovim bavljenjem djeci se omogućuje ostvarivanje pozitivnog pomaka u razvoju vlastitih osobina (Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014).

Suvremena škola trebala bi poticati iskustveno učenje, osobnu aktivnost i doživljaj vlastite vrijednosti i unutarnju motiviranost“ (Mlinarević i Gajger, 2010 prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014), a to se upravo može ostvariti u okviru izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Također, u okviru njih učenici stječu osnove glazbene kulture uspostavljanjem glazbenih vrijednosti, znanjima i umijećima. Učenici će se prema vlastitim interesima i potrebama upisivati u rad određene glazbene izvannastavne aktivnosti koja može biti organizirana na osnovi pjevanja, sviranja, skladanja i glazbeno-scenskih prikaza do glazbeno-tehnoloških projektnih modela rada (Vidulin-Orbanić, 2008b prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014).

Kada se govori o provođenju izvannastavnih glazbenih aktivnosti i načinima njezina provođenja u Republici Hrvatskoj, mali je broj izvora koji detaljno prikazuju situaciju na terenu. S obzirom da njihova pristupačnost, količina i kvaliteta ovise o stručnosti učitelja, mogućnostima škole i potrebama zajednice, kvalitetna provedba postaje ključnom, pogotovo u manjim sredinama koje općenito oskudijevaju u dodatnim sadržajima. Učitelji bi trebali steći opće kompetencije koje bi im pomogle pri što kvalitetnijoj i uspješnijoj provedbi što većeg broja izvannastavnih glazbenih aktivnosti sukladno potrebama i interesima djece i mladih. Osim već spomenutih kompetencija, sve ostale kompetencije koje pospješuju kvalitetnu i pozitivnu komunikaciju sa svim razinama uključenima u proces organiziranja ovakvih aktivnosti (učitelj – škola – sredina/zajednica) dobro su došle.

„U hrvatskim se školama uglavnom izvode izvannastavne glazbene aktivnosti usmjerene na pjevanje (zborsko, solističko), sviranje (orkestri, instrumentalni sastavi, solistička glazbala, školski bend) i ples (ritmika, folklor). Sve su prisutniji i drukčiji oblici glazbenih aktivnosti bazirani na slušanju glazbe (glazbene slušaonice) te glazbene multimedijske radionice“ (Radočaj-Jerković, 2017 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020: 208). Stoga bi učiteljima trebalo „omogućiti odgovarajuće stručno usavršavanje za stjecanje potrebnih pedagoških i didaktičkih kompetencija za provođenje izvannastavnih glazbenih aktivnosti“ (Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020: 209). „Naime, rad u izvannastavnim, pa tako i u aktivnostima izvan škole, razlikuje se od redovne nastave u organizaciji, metodi i obliku rada te sadržajima koji trebaju značajnije odgovarati interesima učenika“ (Previšić, 1985 prema Šulentić Begić, Begić i Kir, 2020: 209).

3. EMPIRIJSKI DIO

3.1. PROBLEM I CILJ ISTRAŽIVANJA

Problem je istraživanja primjena metodičkih postupaka u nastavi glazbe u općeobrazovnim školama. Cilj je ovog istraživanja utvrditi stavove učitelja glazbe općeobrazovnih škola o metodičkim postupcima nastave.

3.2. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje polazi od sljedeće dvije hipoteze:

H1: *Učitelji glazbe smatraju kako u nastavi treba provoditi odgovarajuće metodičke postupke.*

H2: *Prema mišljenju učitelja glazbe pravilno korištenje odgovarajućih metodičkih postupaka pozitivno utječe na kvalitetu izvođenja nastave i na učenike.*

3.3. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno putem online ankete, namijenjene učiteljima glazbe općeobrazovnih škola. Anketni upitnik bio je anonimn i izrađen je pomoću programa Google Forms.

3.4. UZORAK

Istraživanje je provedeno na uzorku od 32 ispitanika. Opće karakteristike ispitanika (opis uzorka) su prikazane u nastavku.

Tablica 1. *Opis uzorka* (N=32)

VARIJABLA	KATEGORIJE	ISPITANICI (N = 32)	
		f	%
SPOL	Ženski	27	84,4
	Muški	5	15,6
RADNI STAŽ	Do 10 godina	14	43,8
	Od 11 do 20 godina	11	34,4
	Od 21 do 30 godina	6	18,8
	Više od 30 godina	1	3,0
PODRUČJE NA KOJEM SE NALAZI ŠKOLA	Ruralno područje	10	31,3
	Urbano područje	15	46,9
	Ruralno i urbano područje	7	21,9
NASTAVNI PREDMET	Glazbena kultura	31	96,9
	Glazbena umjetnost	1	3,1

Veći dio ispitanika, njih 27 (84,4%) čine žene, a 5 (15,6%) čine muškarci. Što se tiče kategorije ukupnog radnog staža, većina je ispitanika, njih 14 (43,8%), u skupini radnog staža do 10 godina. Druga skupina ukupnog radnog staža po učestalosti je skupina od 11 do 20 godina ukupnog radnog staža i nju čini 11 (34,4%) ispitanika. Zatim slijedi skupina od 21 do 30 godina ukupnog radnog staža, nju čini šest (18,8%) ispitanika. Samo je jedan (3%) ispitanik s ukupnim radnim stažem iznad 30 godina. Kada se proučava područje na kojem se nalazi škola u kojoj predaju, najveći broj ispitanika predaje u urbanom području (njih 15 odnosno 46,9%), zatim u ruralnom području (njih 10 odnosno 31,3%) te najmanje u ruralnom i urbanom području (njih sedam odnosno 21,9%). Što se tiče nastavnog predmeta koji ispitanici predaju, njih 31 (96,9%) predaje Glazbenu kulturu, a samo jedan (3,1%) ispitanik predaje Glazbenu umjetnost. S obzirom na to da je online anketiranju pristupio samo jedan nastavnik Glazbene umjetnosti koji radi i kao učitelj Glazbene kulture u osnovnoj školi, daljnji rezultati i interpretacija rezultata odnosit će se samo na nastavu Glazbene kulture u kontekstu nastave glazbe u općeobrazovnim školama.

3.5. POSTUPAK I INSTRUMENT

Podaci o stavovima ispitanika prikupljeni su korištenjem online anketiranja kao postupkom istraživanja odnosno online anketnim upitnikom kao instrumentom istraživanja. Polazište za izradu anketnog upitnika bila su razmišljanja glazbenih pedagoga i metodičara nastave glazbe koja su iznijeta u radu Togonal (2021).

Anketni upitnik sastojao se od pet pitanja kojima su se ispitale sociodemografske varijable (spol, radni staž, stručna sprema, lokacija škole i nastavni predmet). Potom su slijedile 43 tvrdnje koje su se odnosile na metodičke postupke, a bile su grupirane u sljedeće kategorije: primjena metodičkih postupaka – šest tvrdnji; metodički postupci slušanja i upoznavanja glazbe – osam tvrdnji; metodički postupci upoznavanja muzikoloških sadržaja – četiri tvrdnje; metodički postupci pjevanja – osam tvrdnji; metodički postupci sviranja – sedam tvrdnji; metodički postupci stvaralaštva, glazbenih igara i pokreta uz glazbu – pet tvrdnji; metodički postupci osnova glazbene pismenosti – pet tvrdnji.

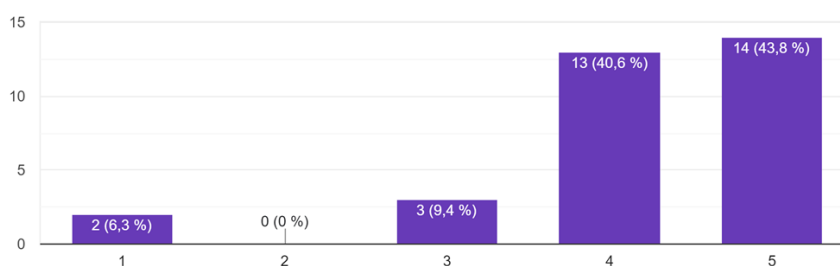
Učitelji su trebali iskazati stupanj slaganja, odnosno neslaganja sa stavom iskazanim u tvrdnji pomoću skale od 1 do 5 gdje 1 označava potpuno neslaganje, 2 uglavnom neslaganje, 3 neodlučnost ili neutralnost, 4 uglavnom slaganje, a 5 potpuno slaganje.

Rezultati su prikazani u tablicama i grafikonima te su vrijednosti tekstualno interpretirane. Analiza rezultata provedena je pomoću programa Google Forms.

3.6. REZULTATI I RASPRAVA

Prva tvrdnja glasila je: *Škola mi omogućuje sve potrebne uvjete za izvođenje nastave.* Rezultati su vidljivi u Grafikonu 1.

Škola mi omogućuje sve potrebne uvjete za izvođenje nastave glazbe.
32 odgovora

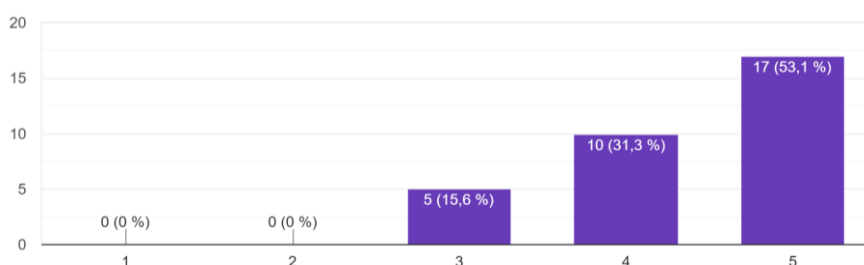

Grafikon 1. *Zadovoljstvo ispitanika uvjetima koje pruža matična ustanova*

Najveći broj ispitanika, njih 14 (43,8%), ističe potpuno slaganje s ovom tvrdnjom, njih 13 (40,6%) ističe uglavnom slaganje, njih tri (9,4%) niti se slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom, a samo dva (6,3%) ispitanika u potpunosti se ne slaže s navedenom tvrdnjom. Iz navedenih se rezultata može zaključiti da je većina ispitanika (njih 27, odnosno 84,4%) zadovoljno uvjetima koje im matične institucije pružaju za izvođenje nastave.

Za tvrdnju *Razina kreativnosti učitelja utječe na kvalitetu primjene metodičkih postupaka u nastavi* rezultati i analiza podataka vidljivi su u Grafikonu 2.

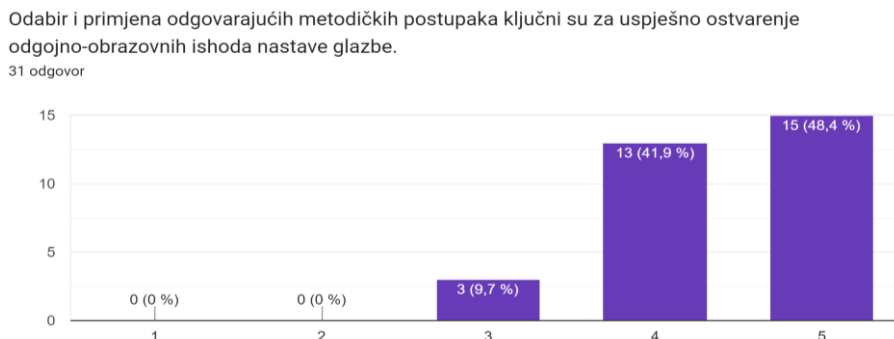
Razina kreativnosti učitelja utječe na kvalitetu primjene metodičkih postupaka u nastavi.
32 odgovora

Grafikon 2. *Razina kreativnost učitelja*

Više od polovice ispitanika, tj. njih 17 (53,1%) u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih 10 (31,3%) uglavnom se slaže s tvrdnjom, a samo pet (15,6%) ispitanika niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom. Uzevši u obzir navedene podatke, može se zaključiti da se većina ispitanika (njih 27 odnosno 84,4%) slaže kako kreativnost učitelja utječe na kvalitetu primjene metodičkih postupaka.

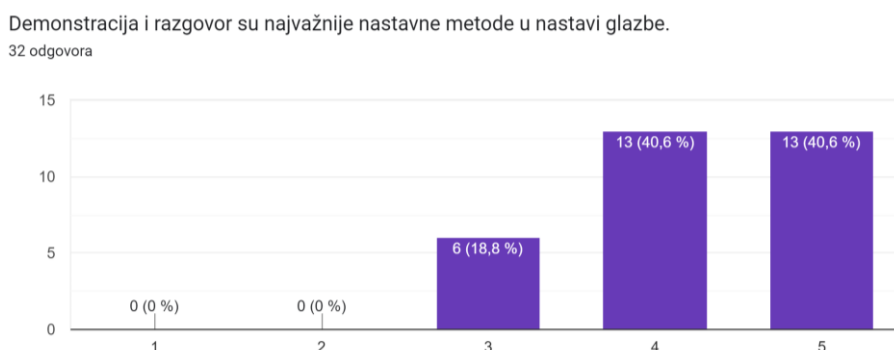
Iduća tvrdnja *Odabir i primjena odgovarajućih metodičkih postupaka ključni su za uspješno ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda nastave glazbe* obrađena je i vidljiva je u Grafikonu 3.

Grafikon 3. *Primjena odgovarajućih metodičkih postupaka i ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda*

Tri (9,7%) ispitanika smatra da se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom da su odabir i primjena odgovarajućih metodičkih postupaka ključni za uspješno ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda nastave glazbe, dok se 13 (41,9%) ispitanika uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom, a njih 15 (48,4%) u potpunosti slaže. Može se zaključiti kako se većina ispitanika slaže s ovom tvrdnjom (njih 28 odnosno 90,3%).

Rezultati vezani uz tvrdnju *Demonstracija i razgovor su najvažnije nastavne metode u nastavi glazbe* vidljivi su u Grafikonu 4.

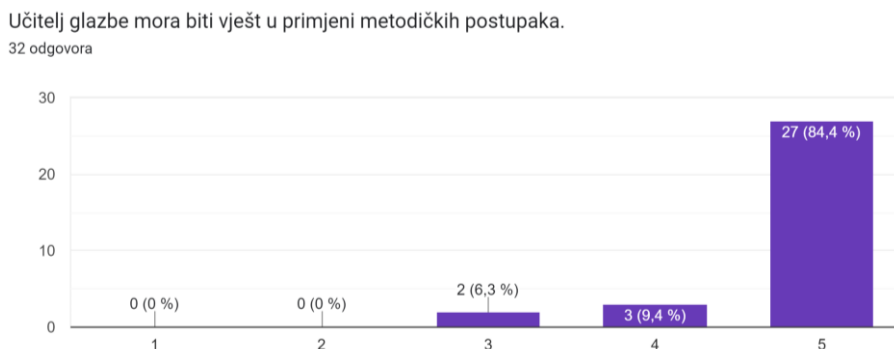

Grafikon 4. *Demonstracija i razgovor kao nastavne metode*

Iz grafikona je vidljivo da se 13 (40,6%) ispitanika u jednakoj mjeri u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom i uglavnom slaže s njom. Samo šest (18,8%) ispitanika niti se slaže niti

ne slaže s njom. Upravo zbog toga, većina se ispitanika (njih 26 odnosno 81,2%) slaže se kako su demonstracija i razgovor su najvažnije nastavne metode u nastavi glazbe.

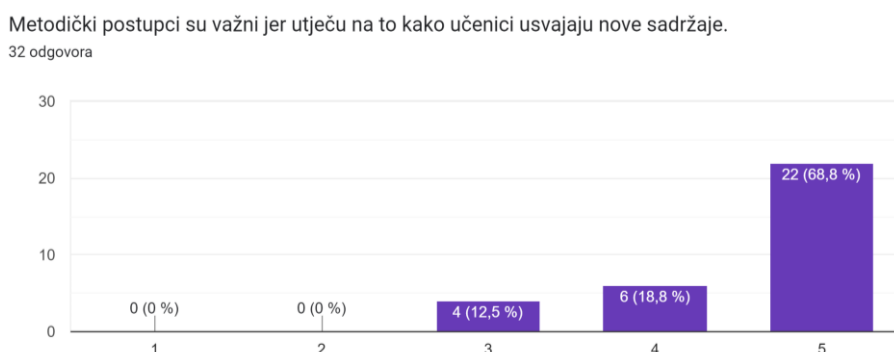
Na Grafikonu 5 vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Učitelj glazbe mora biti vješt u primjeni metodičkih postupaka*.

Grafikon 5. *Vješta primjena metodičkih postupaka*

Većina učitelja, tj. njih 27 (84,4%) u potpunosti se složilo s navedenom tvrdnjom, njih tri (9,4%) se uglavnom složilo, a samo dva (6,3%) ispitanika niti se slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom. Gotovo svi ispitanici (njih 30 odnosno 93,7%) smatraju kako učitelj glazbe mora biti vješt u primjeni metodičkih postupaka.

Rezultati koji se odnose na tvrdnju, *Metodički postupci su važni jer utječu na to kako učenici usvajaju nove sadržaje*, vidljivi su u Grafikonu 6.

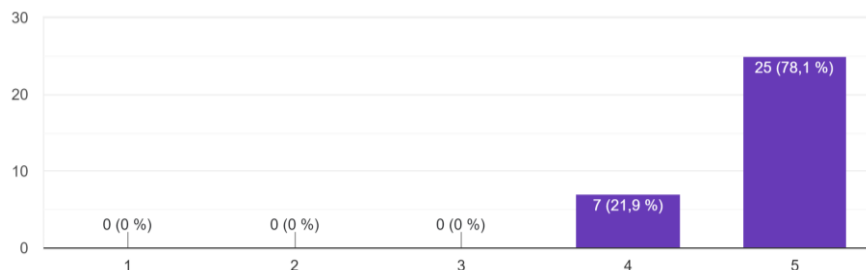

Grafikon 6. *Važnost metodičkih postupaka*

Većina se ispitanika slaže s ovom tvrdnjom – njih 28 (87,5%), od čega ih se 22 (68,8%) u potpunosti slaže, a šest (18,8%) uglavnom slaže. Ostatak, njih četiri (12,5%), niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom.

Razina slaganja ispitanika s tvrdnjom *Zadaci prije slušanja su u funkciji aktivnog slušanja glazbe* prikazana je u Grafikonu 7.

Zadaci prije slušanja su u funkciji aktivnog slušanja glazbe.
32 odgovora

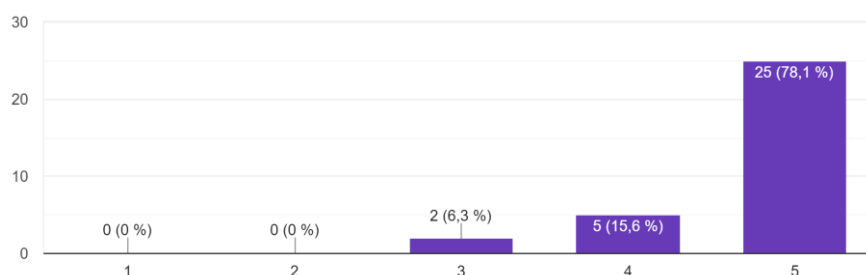

Grafikon 7. *Zadaci prije slušanja i aktivno slušanje glazbe*

Svi ispitanici zadatke prije slušanja glazbe smatraju dijelom aktivnog slušanja glazbe, tj. njih sedam (21,9%) uglavnom se slaže, a njih 25 (78,1%) u potpunosti se slaže s tom tvrdnjom.

U Grafikonu 8. prikazani su rezultati koji se odnose na tvrdnju *Nakon slušanja treba slijediti razgovor o uočenom kojim se motivira učenike za sljedeće slušanje.*

Nakon slušanja treba slijediti razgovor o uočenom kojim se motivira učenike za sljedeće slušanje.
32 odgovora

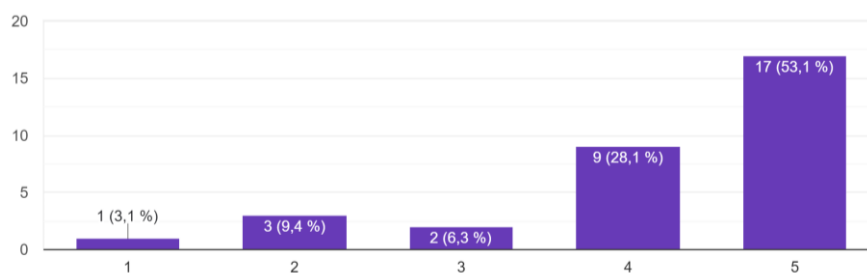
Grafikon 8. *Razgovor o uočenom tijekom slušanja*

Dva (6,3%) sudionika istraživanja niti se slažu niti se ne slažu s tvrdnjom, njih pet (15,6%) se uglavnom slaže, a njih 25 (78,1%) u potpunosti se slaže s navedenom tvrdnjom. U konačnici, većina učitelja (njih 30 odnosno 93,7%) smatra kako nakon slušanja treba slijediti razgovor o uočenom kojim se motivira učenike za sljedeće slušanje.

Slaganje s tvrdnjom *Dok traje glazba učitelj ne bi trebao raditi ništa drugo nego pažljivo slušati glazbu* prikazano je u Grafikonu 9.

Dok traje glazba učitelj ne bi trebao raditi ništa drugo nego pažljivo slušati glazbu.

32 odgovora

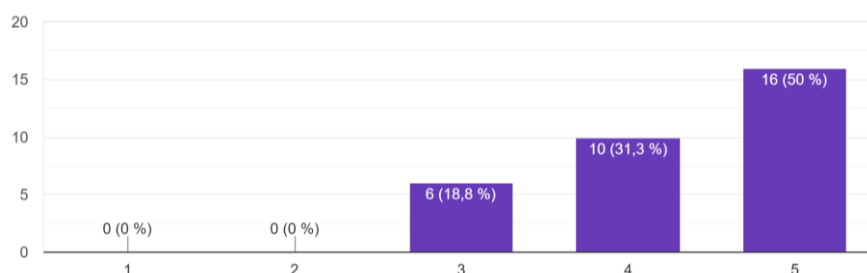
Grafikon 9. *Važnost učiteljeva slušanja glazbe pri slušanju glazbe*

Pri isticanju razine slaganja s ovom tvrdnjom odgovori su bili malo raznovrsniji: jedan (3,1%) učitelj se u potpunosti ne slaže, tri (9,4%) učitelja uglavnom se ne slažu, dva (6,3%) se niti slažu niti ne slažu, devet (28,1%) se uglavnom slaže, a 17 (53,1%) u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Iako su ovdje rezultati nešto više raspršeni, možemo ipak zaključiti da većina učitelja (26; 81,2%) smatra kako učitelj glazbe ne bi trebao raditi ništa drugo nego pažljivo slušati glazbu s učenicima.

U Grafikonu 10. vidljiva je razina slaganja ispitanika s tvrdnjom kako *Jednokratno slušanje skladbe nije dovoljno*.

Jednokratno slušanje skladbe nije dovoljno.

32 odgovora

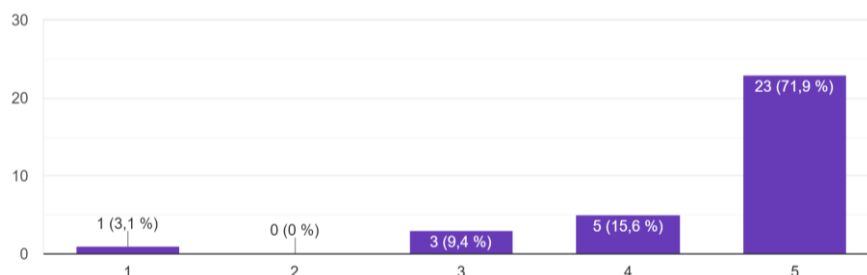
Grafikon 10. *Jednokratno slušanje glazbe nije dovoljno*

Većina ispitanika potvrđuje tvrdnju (njih 26 odnosno 81,3%) – od toga 10 (31,3%) ispitanika uglavnom se slaže s tvrdnjom, a 16 (50%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom. Samo šest (18,8%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže s tvrdnjom.

Rezultati vezani uz razinu slaganja ispitanika s tvrdnjom da *Skladbe treba slušati više puta tijekom školske godine/školskih godina* prikazani su u Grafikonu 11.

Skladbe treba slušati više puta tijekom školske godine/školskih godina.

32 odgovora

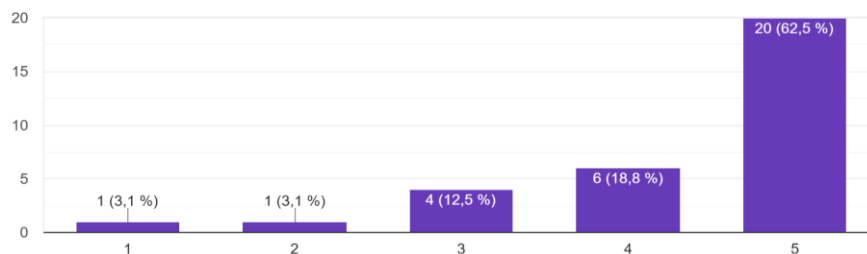
Grafikon 11. *Važnost većeg broja slušanja istih skladbi*

Jedan (3,1%) se ispitanik u potpunosti ne slaže s tvrdnjom, tri (9,4%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže, pet (71,9%) ispitanika se uglavnom slaže, a najveći dio, njih 23, u potpunosti se slaže s tvrdnjom.

U Grafikonu 12. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Umjetnička glazba višekratnim slušanjem postaje privlačnija jer dolazi do njenog boljeg razumijevanja.*

Umjetnička glazba višekratnim slušanjem postaje privlačnija jer dolazi do njenog boljeg razumijevanja.

32 odgovora

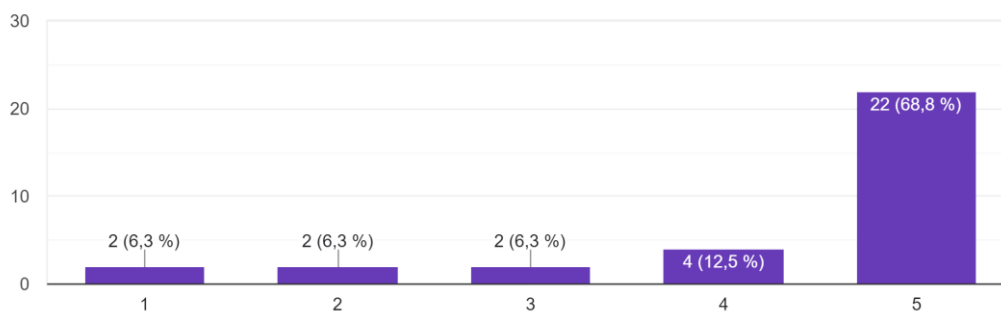

Grafikon 12. *Privlačnost i razumijevanje skladbe ponovljenim slušanjem*

Čak 20 (62,5%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih šest (18,8%) se uglavnom slaže, četiri (12,5%) se niti slaže niti ne slaže, jedan (3,1%) se uglavnom ne slaže, a jedan (3,1%) se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. Može se reći kako većina ispitanika (26 ispitanika, 81,3%) smatra da umjetnička glazba višekratnim slušanjem postaje privlačnija.

Opravdanost tvrdnje *Oblik skladbe analizira se slušanjem kako bi učenici lakše slušali glazbu* prikazana je u Grafikonu 13. i podrobnije je objašnjena u nastavku.

Oblik skladbe analizira se slušanjem kako bi učenici lakše slušali glazbu.
32 odgovora

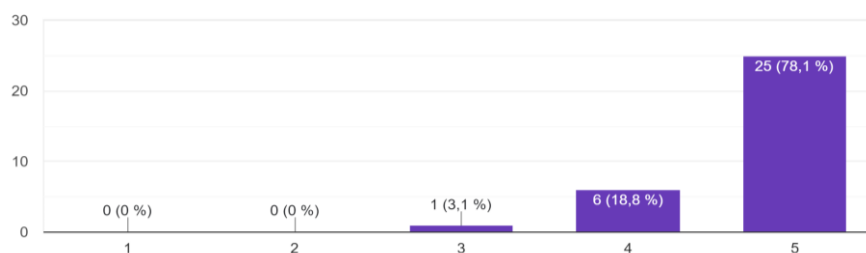

Grafikon 13. *Oblik skladbe omogućuje učenici lakše slušanje glazbe*

Četiri 4 (12,6%) ispitanika ne slaže se s ovom tvrdnjom, od čega dva (6,3%) u potpunosti, a dva (6,3%) uglavnom. Također, dva (6,3%) ispitanika se niti slažu niti ne slažu. Većina ispitanika, tj. njih 26 (81,3%) se slaže s tvrdnjom, od toga četiri (12,5%) uglavnom, a 22 (68,8%) u potpunosti.

Odgovori vezani uz tvrdnju da *Učitelj tijekom slušanja treba kratkim upozorenjima usmjeriti učenike na sastavnice s obzirom na zadane zadatke* prikazani su u Grafikonu 14.

Učitelj tijekom slušanja treba kratkim upozorenjima usmjeriti učenike na sastavnice s obzirom na zadane zadatke.
32 odgovora

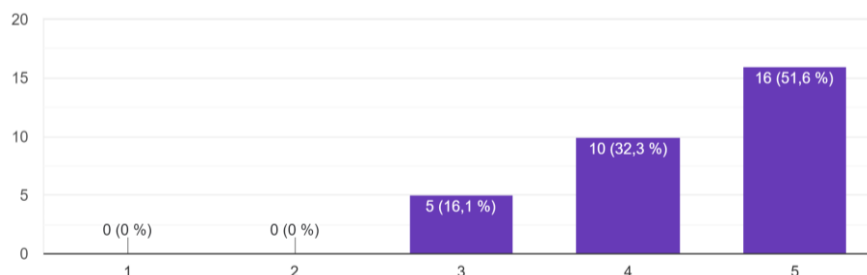
Grafikon 14. *Učiteljeva pomoć učenika tijekom slušanja*

Skoro se svi ispitanici slažu kako učitelj tijekom slušanja treba pomagati učenicima (njih 31 odnosno 96,9%), od toga 25 (78,1%) ih se u potpunosti slaže, a četiri (18,8%) ispitanika uglavnom se slaže. Samo se jedan (3,1%) ispitanik niti slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Sljedeća je tvrdnja glasila *Težište upoznavanja muzikoloških sadržaja treba biti na slušanju i analizi skladbi*. Razina slaganja s ovom tvrdnjom prikazana je u Grafikonu 15.

Težište upoznavanja muzikoloških sadržaja treba biti na slušanju i analizi skladbi.

31 odgovor

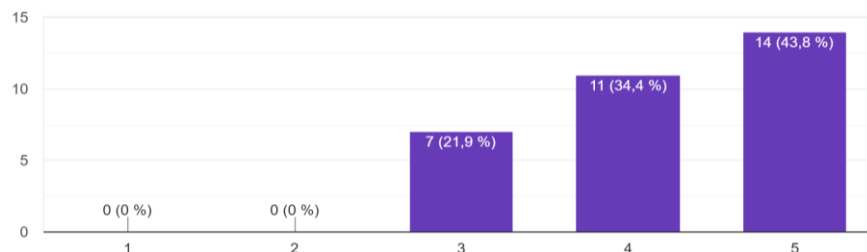
Grafikon 15. *Upoznavanje muzikoloških sadržaja slušanjem i analizom skladbi*

Većina se ispitanika slaže s ovom tvrdnjom. Više od polovice, tj. 16 (51,6%) ispitanika, u potpunosti se slaže s njom, a 10 (32,3%) ispitanika se uglavnom slaže što čini 26 (83,9%) ispitanika koji ju potvrđuju. Pet (16,1%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže s ovom tvrdnjom.

O važnosti indirektnog pristupa muzikološkim sadržajima govori tvrdnja *Muzikološki sadržaji upoznaju se nakon slušanja nekog djela – indirektan pristup muzikološkim sadržajima.*

Muzikološki sadržaji upoznaju se nakon slušanja nekog djela – indirektan pristup muzikološkim sadržajima.

32 odgovora

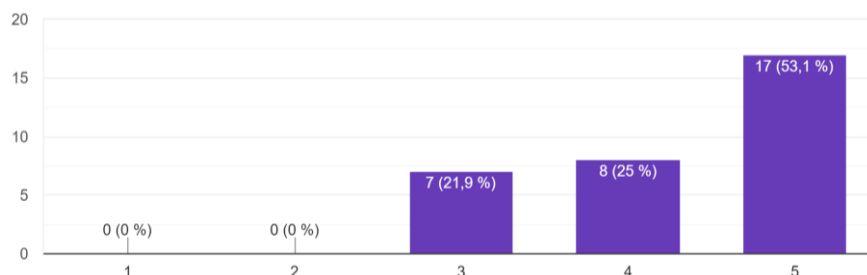
Grafikon 16. *Važnost indirektnog pristupa muzikološkim sadržajima*

Sedam (21,9%) ispitanika indiferentno je odgovorilo na ovu tvrdnju, njih 11 (34,4%) se uglavnom slaže, a njih četiri (43,8%) u potpunosti se slaže s njom. Može se zaključiti kako većina, tj. njih 25 (78,1%), smatra važnim indirektan pristup muzikološkim sadržajima.

Korištenje suvremene nastavne tehnologije pri izvođenju nastave glazbe obuhvatila je tvrdnja kako *Pri poučavanju muzikoloških sadržaja treba koristiti suvremenu nastavnu tehnologiju.*

Pri poučavanju muzikoloških sadržaja treba koristiti suvremenu nastavnu tehnologiju.

32 odgovora

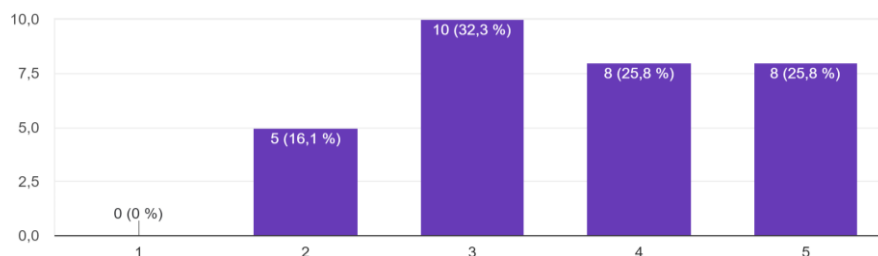
Grafikon 17. *Važnost korištenja suvremene nastavne tehnologije*

Više od polovice ispitanika, tj. njih 17 (53,1%) u potpunosti se slaže s tvrdnjom kako pri poučavanju muzikoloških sadržaja treba koristiti suvremenu nastavnu tehnologiju, osam (25%) se uglavnom slaže s njom, a sedam (21,9%) se niti slaže niti ne slaže s njom.

Razina slaganja s tvrdnjom *Upoznavanje glazbenih pojmova i vrsta, oblika, povijesnih činjenica, pjevačkih glasova, instrumenta i dr. moguće je izvesti na osnovi slušanja bez stručnog ulaženja u detalje* prikazana je i analizirana u nastavku.

Upoznavanje glazbenih pojmova i vrsta, oblika, povijesnih činjenica, pjevačkih glasova, instrumenta i dr. moguće je izvesti na osnovi slušanja bez stručnog ulaženja u detalje.

31 odgovor

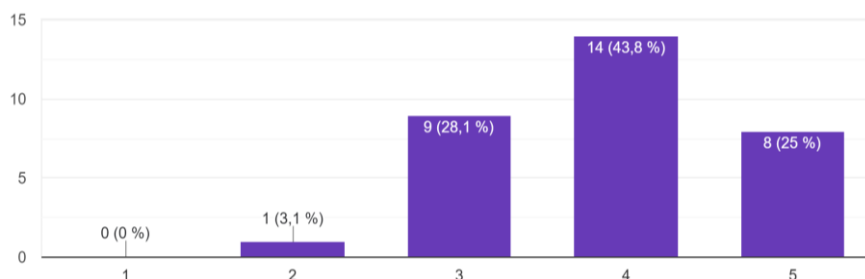

Grafikon 18. *Upoznavanje glazbenih pojmova i vrsta, oblika, povijesnih činjenica, pjevačkih glasova, instrumenta i dr.*

Pet (16,1%) ispitanika ne bi potvrdilo ovu tvrdnju i uglavnom se s njom ne slaže, 10 (32,3%) ispitanika niti ju potvrđuju niti ju negiraju, osam (25,8%) ispitanika slaže se uglavnom s tvrdnjom, a osam (25,8%) ih se u potpunosti slaže. Iako su rezultati raspršeni, ipak se može zaključiti kako više od polovice ispitanika tj. njih 16 (51,6%) se slaže s tvrdnjom kako je upoznavanje muzikoloških sadržaja moguće izvesti na osnovi slušanja i to bez stručnog ulaženja u detalje.

Sljedeća tvrdnja vezana je uz pjevanje. O važnosti da *Učitelj mora oslušivati učeničke interese i pjevati s njima pjesme koje im se sviđaju* govori Grafikon 19.

Učitelj mora oslušivati učeničke interese i pjevati s njima pjesme koje im se sviđaju.
32 odgovora

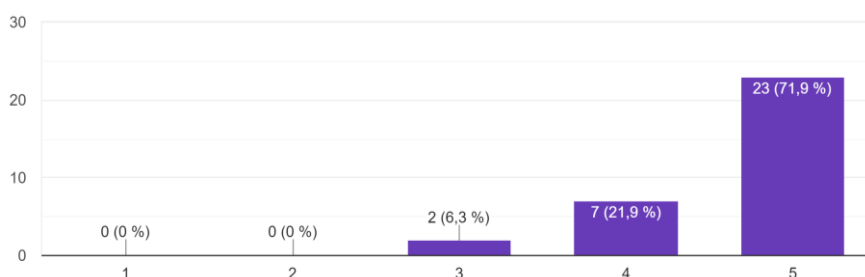

Grafikon 19. *Učitelj mora oslušivati učeničke interese s obzirom na pjesme*

Ukupno 22 (68,8%) ispitanika potvrđuje ovu tvrdnju od kojih se osam (25%) u potpunosti slaže s njom, a 14 (43,8%) uglavnom slaže. Devet (28,1%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom, a samo jedan (3,1%) ispitanik se uglavnom ne slaže s njom. I ovdje su rezultati raspršeni, no ipak većina učitelja (30; 93,8%) smatra kako učitelj mora oslušivati učeničke interese s obzirom na pjesme.

O važnosti lijepog pjevanja govori tvrdnja kako *Lijepom pjevanju treba težiti u redovnoj nastavi glazbe, a ne samo na pjevačkom zboru* (Grafikon 20.).

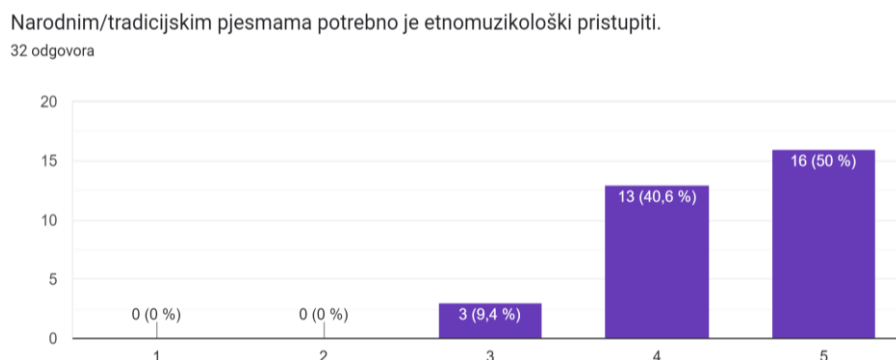
Lijepom pjevanju treba težiti u redovnoj nastavi glazbe, a ne samo na pjevačkom zboru.
32 odgovora

Grafikon 20. *Vажnost lijepog pjevanja*

Većina ispitanika 23 (71,9%) u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, sedam (21,9%) ispitanika se uglavnom slaže s njom, a dva (6,3%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže. Možemo zaključiti kako se većina ispitanika slaže kako lijepom pjevanju treba težiti i u redovnoj nastavi glazbe (30 ispitanika, odnosno 93,8%).

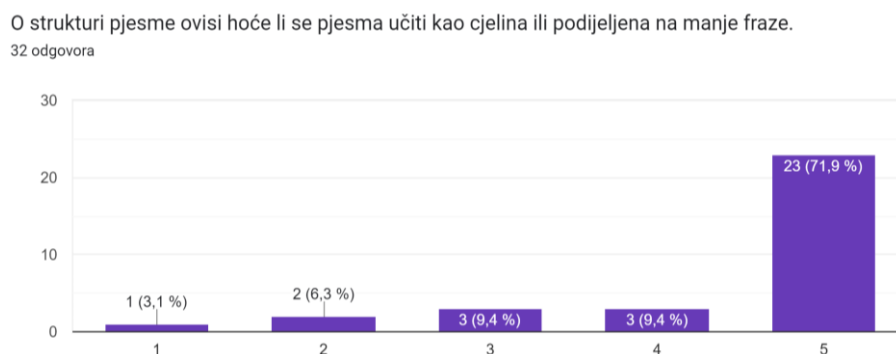
Grafikon 21. pokazuje razinu slaganja s tvrdnjom da *Narodnim/tradicijskim pjesmama potrebno je etnomuzikološki pristupiti.*

Grafikon 21. *Narodnim/tradicijskim pjesmama potrebno je etnomuzikološki pristupiti*

S tvrdnjom se složila većina ispitanika, tj. njih 29 (90,6%) od kojih se 16 (50%) u potpunosti slaže s njom, a 13 (40,6%) uglavnom slaže. Samo tri (9,4%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže s njom.

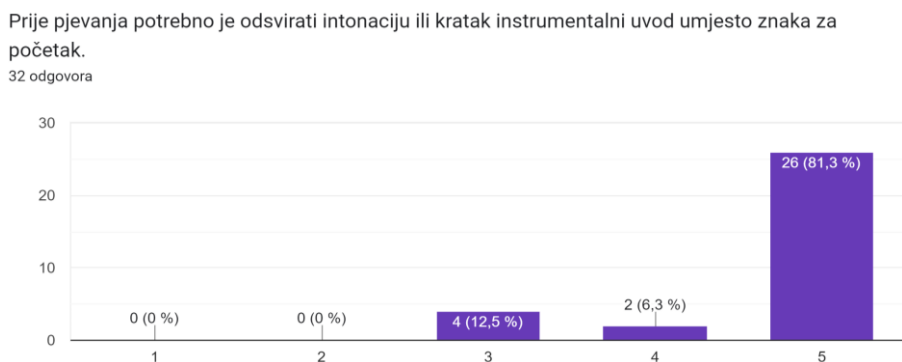
Analiza odgovora vezanih uz tvrdnju da *O strukturi pjesme ovisi hoće li se pjesma učiti kao cjelina ili podijeljena na manje fraze* predstavljena je Grafikonom 22.

Grafikon 22. *Usvajanje pjesme kao cjeline ili podijeljene na faze*

Ukupno tri (9,4%) ispitanika negira ovu tvrdnju, od kojih se jedan (3,1%) ispitanik u potpunosti ne slaže s njom, a dva (6,3%) ispitanika se uglavnom ne slažu. Tri (9,4%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Većina ispitanika ipak potvrđuje ovu tvrdnju (njih 26 odnosno 81,3%), od kojih se 23 (71,9%) u potpunosti s njom slaže, a tri (9,4%) uglavnom slaže.

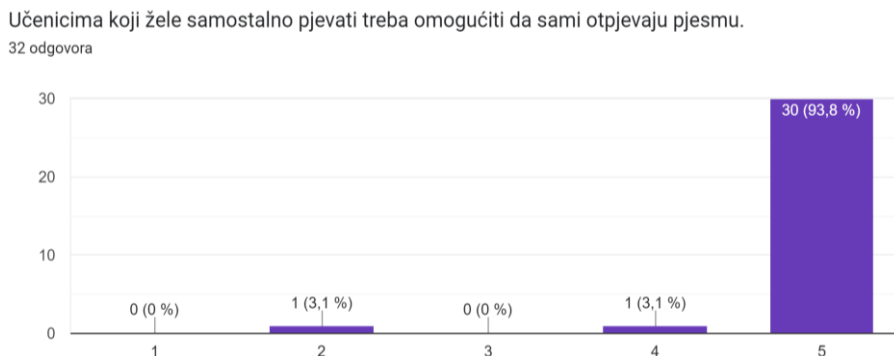
Stavovi ispitanika o tvrdnji *Prije pjevanja potrebno je odsvirati intonaciju ili kratak instrumentalni uvod umjesto znaka za početak* iskazani su u Grafikonu 23.

Grafikon 23. *Uvod za pjevanje pjesme*

Većina se ispitanika u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom (26 odnosno 81,3%), dok dva ispitanika se uglavnom slaže s njom (6,3%) što znači da se tvrdnja može smatrati potvrđenom (28 ispitanika odnosno 87,6%). Samo četiri (12,5%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Odgovori na tvrdnju *Učenicima koji žele samostalno pjevati treba omogućiti da sami otpjevaju pjesmu* prikazana je u Grafikonu 24.

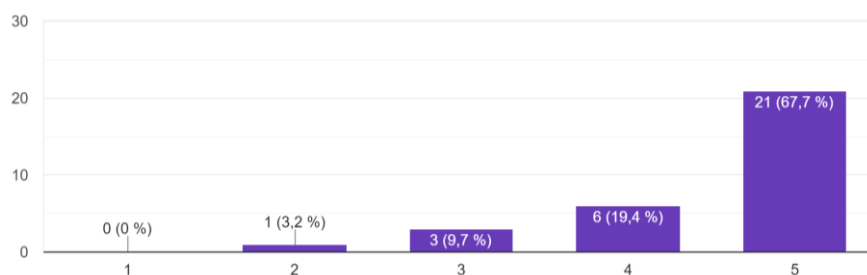
Grafikon 24. *Učeničko samostalno pjevanje*

Velika većina ispitanika, tj. 31 (96,9%) potvrđuje tvrdnju, od kojih se 30 (93,8%) ispitanika u potpunosti slaže s njom, a jedan (3,1%) uglavnom slaže. Samo jedan (3,1%) ispitanik se uglavnom ne slaže s ovom tvrdnjom.

Stavovi ispitanika kako *Učenicima koji pjevaju intonacijski netočno ne smije se dati loša ocjena* prikazani su u Grafikonu 25.

Učenicima koji pjevaju intonacijski netočno ne smije se dati loša ocjena.

31 odgovor

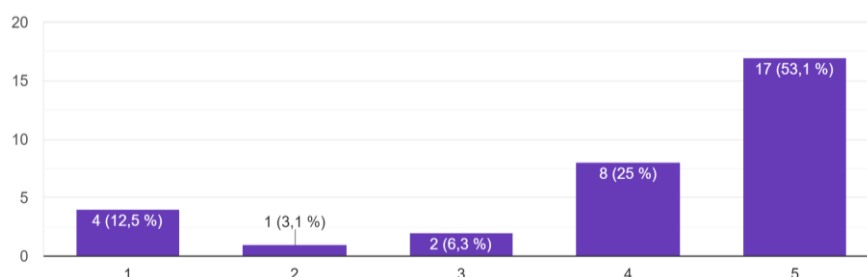
Grafikon 25. *Intonacijski netočno pjevanje*

Jedan (3,2%) ispitanik uglavnom se ne slaže, tri (9,7%) ispitanika niti se slaže niti ne slaže, šest (19,4%) ispitanika uglavnom se slažu, a 21 (67,7%) ispitanik se u potpunosti slaže s tvrdnjom. Može se zaključiti kako se većina ispitanika slaže da se učenicima koji pjevaju intonacijski netočno ne smije dati loša ocjena (27 ispitanika, odnosno 86,1%).

Rezultati odgovora ispitanika na tvrdnju *Učenici ne trebaju znati napamet tekst pjesme* nalaze se u Grafikonu 26.

Učenici ne trebaju znati napamet tekst pjesme.

32 odgovora

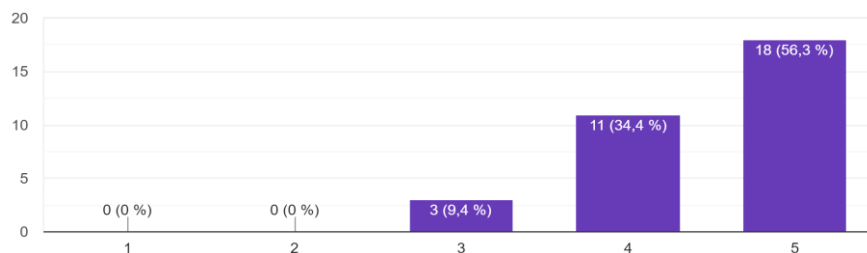
Grafikon 26. *Stavovi o (ne)važnosti učenja teksta pjesme napamet*

Ukupno pet (15,6%) ispitanika negira ovu tvrdnju (četiri odnosno 12,5% u potpunosti, a jedan odnosno 3,1% uglavnom), dva (6,3%) ispitanika indiferentna su, odnosno 25 (78,1%) ispitanika ju potvrđuje (osam odnosno 25% uglavnom, a 17 odnosno 53,1% u potpunosti), što znači da većina ispitanika smatra kako učenici ne trebaju znati napamet tekst pjesme.

O važnosti procesa aktivnog muziciranja učenika govori sljedeća tvrdnja – *U aktivnom muziciranju učenika, tj. sviranju, kao i kod pjevanja, važniji je proces od krajnjeg rezultata.*

U aktivnom muziciranju učenika, tj. sviranju, kao i kod pjevanja, važniji je proces od krajnjeg rezultata.

32 odgovora

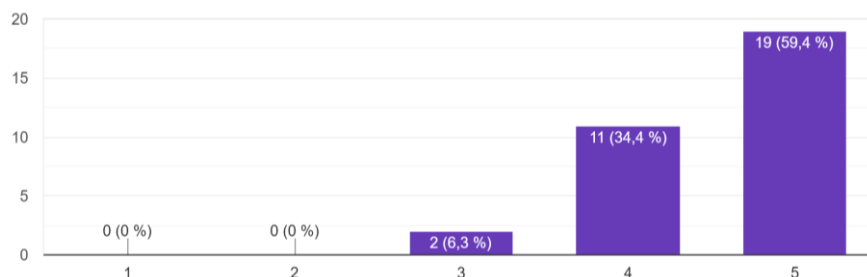
Grafikon 27. *Važnost procesa, a ne rezultata, kod aktivnog muziciranja učenika*

Ukupno 29 (90,6%) ispitanika slaže se s ovom tvrdnjom (18 odnosno 56,3% ih se u potpunosti slaže, a 11 odnosno 34,4% uglavnom) dok su samo tri (9,4%) ispitanika neodlučna.

Grafikon 28. prikazuje stavove ispitanika o tvrdnji *Sviranje u razredu se treba provoditi kao neobavezna aktivnost, točnije kao glazbena igra.*

Sviranje u razredu se treba provoditi kao neobavezna aktivnost, točnije kao glazbena igra.

32 odgovora

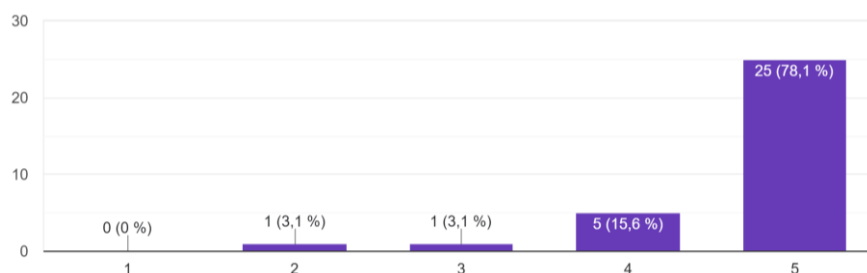

Grafikon 28. *Sviranje u razredu se treba provoditi kao glazbena igra*

Dva (6,3%) ispitanika niti se slažu niti ne slažu s ovom tvrdnjom, 11 (34,4%) ispitanika se uglavnom s njom slaže, a 19 (59,4%) ih se u potpunosti slaže. Ovu tvrdnju potvrđuje ukupno 30 (93,7%) ispitanika, a to znači da gotovo svi smatraju kako se sviranje u razredu treba provoditi kao glazbena igra.

Grafikon 29. prikazuje rezultate vezane uz tvrdnju *Učenici mogu tjeloglazbom, tj. „sviranjem” ritma ili taktnih doba pratiti svoje pjevanje.*

Učenici mogu tjeloglazbom, tj. "sviranjem" ritma ili taktnih doba pratiti svoje pjevanje.
32 odgovora

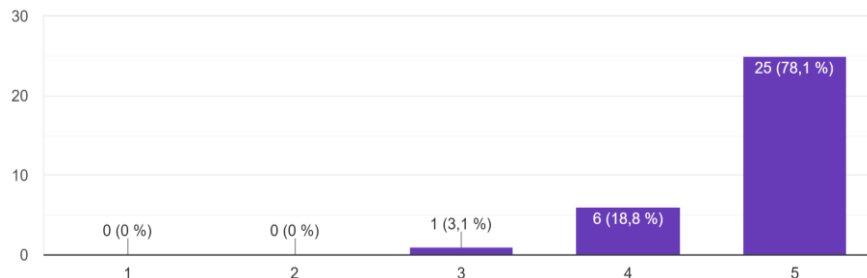

Grafikon 29. *Mogućnost praćenja pjevanja tjeloglazbom*

Čak 25 (78,1%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih pet (15,6%) se uglavnom slaže, jedan (3,1%) se niti slaže niti ne slaže, a jedan (3,1%) se uglavnom ne slaže. Može se reći kako većina ispitanika (30 ispitanika, 93,7%) potvrđuje ovu tvrdnju.

U Grafikonu 30. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Učenici mogu ponavljati ritamske obrasce koje im zadaje učitelj.*

Učenici mogu ponavljati ritamske obrasce koje im zadaje učitelj.
32 odgovora

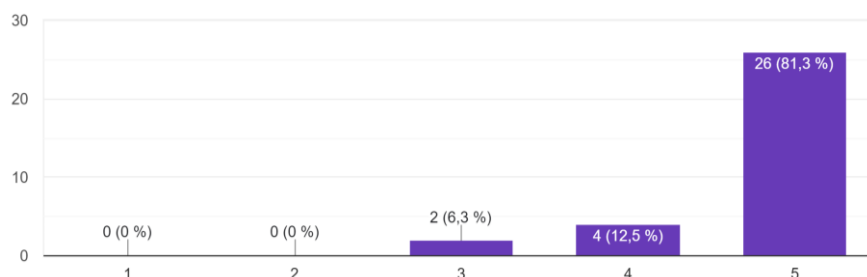
Grafikon 30. *Ponavljanje ritamskih obrazaca koje zadaje učitelj*

Čak 25 (78,1%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih šest (18,8%) se uglavnom slaže, jedan (3,1%) se niti slaže niti ne slaže. Može se reći kako većina ispitanika (31 ispitanika, 96,9%) ima pozitivno mišljenje o ovoj tvrdnji.

Analiza odgovora ispitanika vezanih uz tvrdnju kako *Učenici mogu samostalno osmišljavati ritamske obrasce* vidljivi su u Grafikonu 31.

Učenci mogu samostalno osmišljavati ritamske obrasce.

32 odgovora

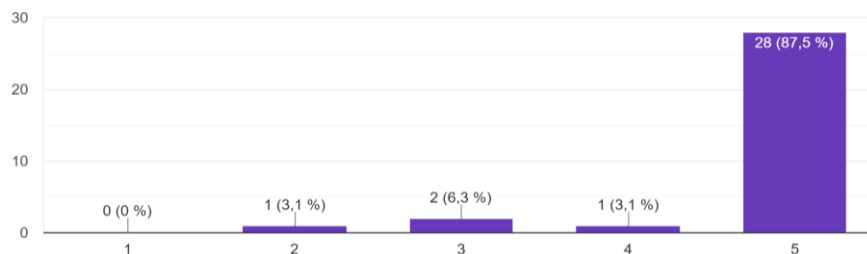
Grafikon 31. *Samostalno osmišljavanje ritamskih obrazaca*

Čak 26 (81,3%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih četiri (12,5%) se uglavnom slaže, a dva (6,3%) se niti slaže niti ne slaže s njom. Može se reći kako se većina ispitanika (30 ispitanika, 93,7%) slaže s ovom tvrdnjom.

U Grafikonu 32. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *U slučaju neopremljenosti škole udaraljka ritamski sadržaji mogu se izvesti koristeći „tijelo kao instrument“*.

U slučaju neopremljenosti škole udaraljka ritamski sadržaji mogu se izvesti koristeći „tijelo kao instrument“.

32 odgovora

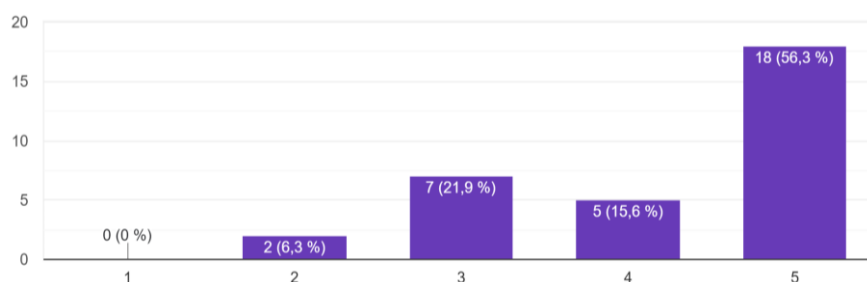

Grafikon 32. *Izvođenje ritamskih sadržaja koristeći „tijelo kao instrument“*

Čak 28 (87,5%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, jedan (3,1%) ispitanik se uglavnom slaže, dva (6,3%) se niti slaže niti ne slaže, a jedan (3,1%) se uglavnom ne slaže s tvrdnjom. Većina ispitanika (29 odnosno 90,6%) ima pozitivno mišljenje o ovoj tvrdnji.

Rezultati vezani uz tvrdnju *Svaku pjesmu koju će učenici svirati moraju prvo dobro naučiti pjevati na jednom od prethodnih sati* vidljivi su u Grafikonu 33.

Svaku pjesmu koju će učenici svirati moraju prvo dobro naučiti pjevati na jednom od prethodnih sati.
32 odgovora

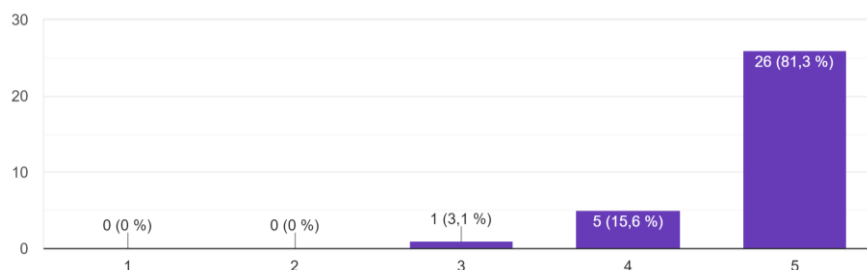

Grafikon 33. *Prije učenja sviranja učenici prvo trebaju dobro naučiti pjevati pjesmu*

Samo dva (6,3%) ispitanika negiraju tvrdnju, a njih sedam (21,9%) se niti slaže niti ne slaže s njom. Ostatak, njih 23 (71,9%), slaže se s tvrdnjom i potvrđuje ju, od toga njih se 18 (56,3%) u potpunosti slaže, a njih pet (15,6%) se uglavnom slaže s njom. I ovdje su rezultati raspršeni, no ipak većina učitelja (23; 71,9%) smatra kako svaku pjesmu koju će učenici svirati moraju prvo dobro naučiti pjevati na jednom od prethodnih sati.

Analiza odgovora na tvrdnju da *Učenici pomoću glazbenih igara nesvjesno usvajaju glazbena znanja i vještine* prikazana je u Grafikonu 34.

Učenici pomoću glazbenih igara nesvjesno usvajaju glazbena znanja i vještine.
32 odgovora

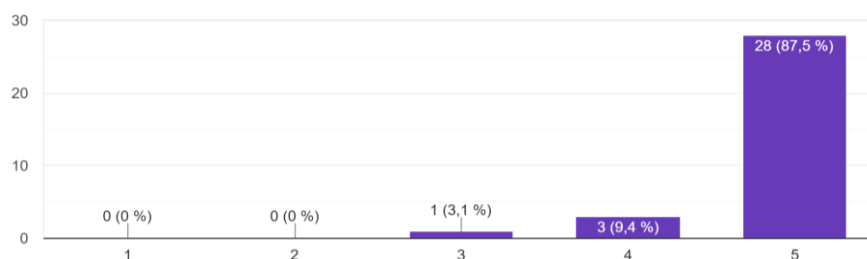

Grafikon 34. *Usvajanje glazbenih znanja i vještina pomoću glazbenih igara*

Samo jedan (3,1%) ispitanik se niti slaže niti ne slaže s ovom tvrdnjom, dok ju ostatak ispitanika potvrđuje – ukupno 31 ispitanik potvrdno odgovara od čega ih se 26 (81,3%) u potpunosti slaže, a njih pet (15,6%) se uglavnom slaže.

U Grafikonu 35. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Glazbene igre pridonose stvaranju pozitivne razredne atmosfere, zanimljivosti i uklanjaju monotoniju.*

Glazbene igre pridonose stvaranju pozitivne razredne atmosfere, zanimljivosti i uklanjaju monotoniju.
32 odgovora

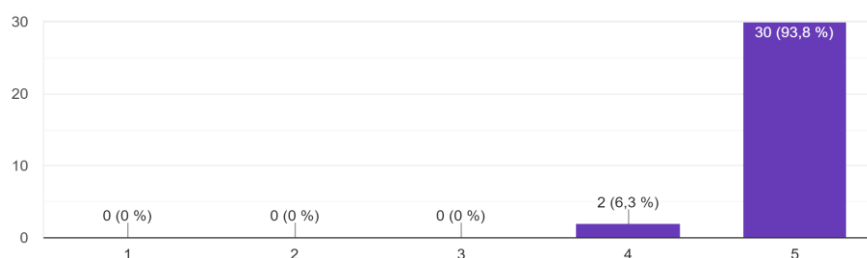

Grafikon 35. *Stvaranje pozitivne razredne atmosfere, zanimljivost i uklanjanje monotonije uz glazbene igre*

Tvrđnja se može smatrati potvrđenom jer se 31 (96,9%) ispitanik slaže se s njom: 28 (87,5%) u potpunosti, a tri (9,4%) uglavnom. Samo se jedan (3,1%) ispitanik niti slaže niti ne slaže s njom.

U Grafikonu 36. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Igre uz slušanje glazbe razvijaju osjećaj za ritam i metar te osjećaj za kretanje usklađen s drugim učenicima.*

Igre uz slušanje glazbe razvijaju osjećaj za ritam i metar te osjećaj za kretanje usklađen s drugim učenicima.
32 odgovora

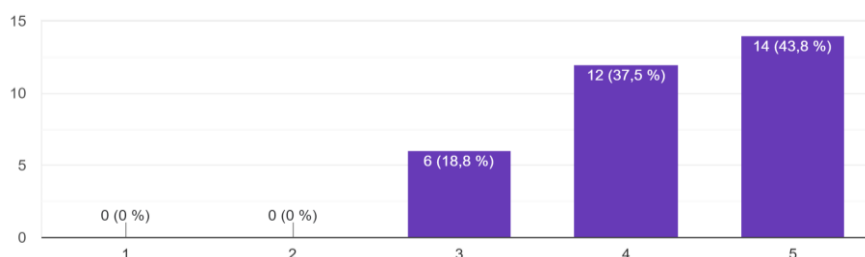
Grafikon 36. *Razvijanje osjećaja za ritam i metar uz pomoć igara uz slušanje glazbe*

Svi ispitanici (32; 100%) potvrđuju kako se razvijanje osjećaja za ritam i metar postiže uz pomoć igara uz slušanje glazbe. Njih 30 (93,8%) u potpunosti se slaže s tvrdnjom dok njih dva (6,3%) se uglavnom slaže s njom.

Tvrđnja *Igra uz pjevanje pjesme izvodi se na način da djeca pjevaju pjesmu i oponašaju tekst pjesme pokretima u ritmu* analizirana je u nastavku.

Igra uz pjevanje pjesme izvodi se na način da djeca pjevaju pjesmu i oponašaju tekst pjesme pokretima u ritmu.

32 odgovora

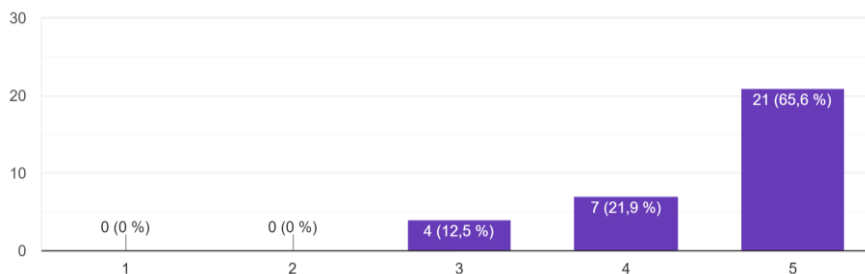
Grafikon 37. Izvođenje igre uz pjevanje pjesme oponašanjem teksta pjesme pokretima u ritmu

Šest (18,8%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom, a ostatak (26 ispitanika, 81,2%) ima pozitivno mišljenje o njoj: 14 (43,8%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, a njih 12 (37,5%) se uglavnom slaže s njom.

U Grafikonu 38. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Glazbene igre utječu na razvoj glazbenih sposobnosti učenika.*

Glazbene igre utječu na razvoj glazbenih sposobnosti učenika.

32 odgovora

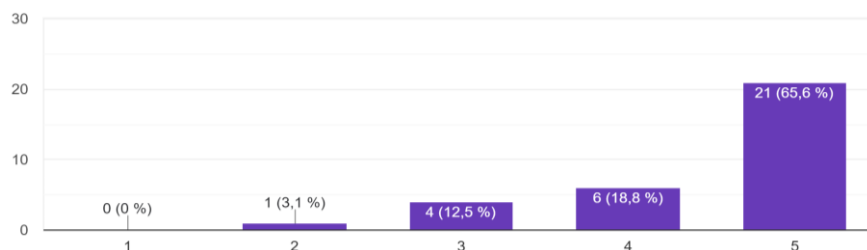
Grafikon 38. Utjecaj glazbenih igara na razvoj glazbenih sposobnosti učenika

Čak 21 (65,6%) ispitanik u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih 7 (21,9%) se uglavnom slaže, a četiri (12,5%) se niti slaže niti ne slaže. Može se reći kako se većina ispitanika (28 ispitanika, 87,5%) slaže da glazbene igre utječu na razvoj glazbenih sposobnosti učenika.

Grafikon 39. pokazuje razinu slaganja s tvrdnjom kako *Učenike osnovnih škola, različitih glazbenih sposobnosti, nije moguće osposobiti za pravu glazbenu pismenost (pjevanje po notama/zapisivanje diktata notama).*

Učenike osnovnih škola, različitih glazbenih sposobnosti, nije moguće osposobiti za pravu glazbenu pismenost (pjevanje po notama/zapisivanje diktata notama).

32 odgovora

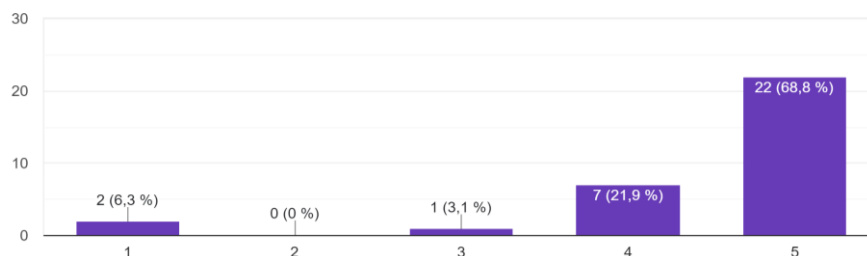
Grafikon 39. Učenike osnovnih škola nije moguće osposobiti za pravu glazbenu pismenost

Jedan (3,1%) ispitanik se uglavnom ne slaže s tvrdnjom, njih četiri (12,5%) se niti slaže niti ne slaže, a ostatak (27 ispitanika, 84,4%) potvrđuje tvrdnju – čak 21 (65,6%) ispitanik u potpunosti se slaže s tvrdnjom, a njih šest (18,8%) se uglavnom slaže.

U Grafikonu 40. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Glazbeno pismo u općeobrazovnoj školi poučava se samo u vidu upoznavanja osnovnih grafičkih znakova.*

Glazbeno pismo u općeobrazovnoj školi poučava se samo u vidu upoznavanja osnovnih grafičkih znakova.

32 odgovora

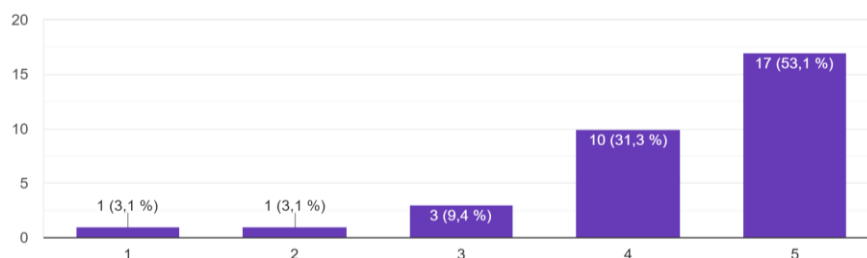
Grafikon 40. Glazbeno pismo u vidu upoznavanja osnovnih grafičkih znakova

Čak 22 (68,8%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih sedam (21,9%) se uglavnom slaže, jedan (3,1%) se niti slaže niti ne slaže, a dva (6,3%) se u potpunosti ne slažu s tvrdnjom. Može se reći da većina ispitanika (29 ispitanika, 91,6%) ima mišljenje kako se glazbeno pismo u općeobrazovnoj školi poučava samo u vidu upoznavanja osnovnih grafičkih znakova.

Analizu odgovora ispitanika vezani uz tvrdnju *U slučaju da učenici ne sviraju u razredu elementi glazbenog pisma usvajaju se na osnovi pjesme koja se najprije nauči pjevati* prikazuje Grafikon 41.

U slučaju da učenici ne sviraju u razredu elementi glazbenog pisma usvajaju se na osnovi pjesme koja se najprije nauči pjevati.

32 odgovora

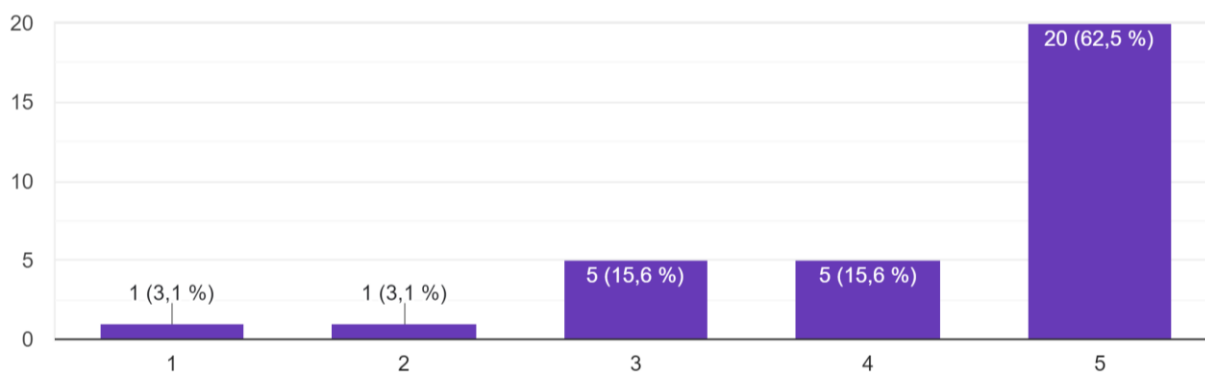
Grafikon 41. Učenici koji ne sviraju elemente glazbenog pisma usvajaju na osnovi pjesme koju nauče pjevati

Dvoje (6,2%) ispitanika negira tvrdnju, jedan (3,1%) u potpunosti, jedan (3,1%) uglavnom, a tri (9,4%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže. Više od polovice ispitanika, tj. njih 17 (53,1%), se u potpunosti slaže s tvrdnjom, a njih 10 (31,3%) se uglavnom slaže što čini slaganje od strane 27 (84,4%) ispitanika.

Opravdanost tvrdnje da *Glazbena pismenost ne smije biti predmetom provjeravanja i ocjenjivanja* vidljiva je u Grafikonu 42.

Glazbena pismenost ne smije biti predmetom provjeravanja i ocjenjivanja.

32 odgovora

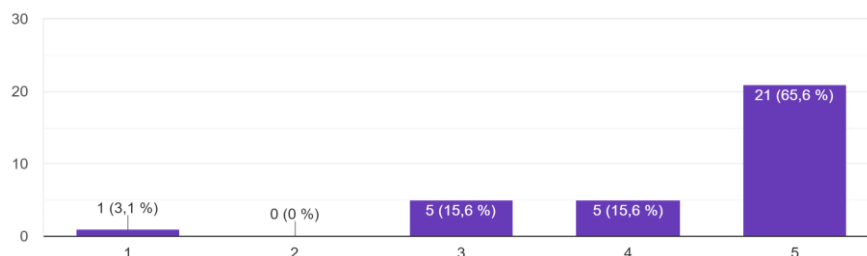

Grafikon 42. Neprovreravanje i neocjenjivanje glazbene pismenosti

Čak 20 (62,5%) ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, njih pet (15,6%) se uglavnom slaže, pet (15,6%) se niti slaže niti ne slaže, jedan (3,1%) se uglavnom ne slaže, a jedan (3,1%) se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. Može se reći da se većina ispitanika, tj. njih 25 (78,1%), slaže s tvrdnjom kako glazbena pismenost ne smije biti predmetom provjeravanja i ocjenjivanja.

U Grafikonu 43. vidljivi su rezultati vezani uz tvrdnju *Usvajanje glazbene pismenosti za učenike u općeobrazovnoj školi jedino ima smisla ako se notno pismo usvaja za potrebe sviranja.*

Usvajanje glazbene pismenosti za učenike u općeobrazovnoj školi jedino ima smisla ako se notno pismo usvaja za potrebe sviranja.
32 odgovora

Grafikon 43. *Usvajanje glazbene pismenosti u svrhu sviranja*

Pet (15,6%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže dok se jedan (3,1%) u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. Dvije trećine, tj. 21 (65,6%) ispitanik, u potpunosti se slaže s tvrdnjom, a njih pet (15,6%) se uglavnom slaže. To znači kako se većina ispitanika (26; 91,3%) slaže s tvrdnjom da usvajanje glazbene pismenosti u općeobrazovnoj školi jedino ima smisla ako se notno pismo usvaja za potrebe sviranja.

S obzirom na prikazane rezultate, može se zaključiti da se obje hipoteze postavljene na početku istraživanja mogu smatrati prihvaćenima: H1 *Učitelji glazbe smatraju kako u nastavi treba provoditi odgovarajuće metodičke postupke* i H2 *Prema mišljenju učitelja glazbe pravilno korištenje odgovarajućih metodičkih postupaka pozitivno utječe na kvalitetu izvođenja nastave i na učenike*. Naime, većina se ispitanika u potpunosti i djelomično složila s tvrdnjama koje su formiranje u smjeru organiziranja i izvođenja kvalitetne nastave glazbe.

4. ZAKLJUČAK

Brojne su prednosti pravilnog korištenja odgovarajućih metodičkih postupaka pri izvođenju nastave glazbe u općeobrazovnim školama. Pohvalno je za ovu struku što je vidljiv napredak u njihovu adekvatnom provođenju otkad je na snagu stupio novi Kurikulum (MZO, 2019) i otkad se puno veća pozornost pridaje razvoju općih i posebnih kompetencija kojima svaki učitelj i nastavnik glazbe mora ovladati kako bi što kvalitetnije poučavao glazbu i upoznao učenike s glazbom. Bez obzira na spomenuto, i dalje je vidljivo da postoji prostor za napretkom i da će ga uvijek i biti. Ne treba smetnuti s uma da se kompetencije koje svaki nastavnik i učitelj glazbe mora imati svakodnevno mijenjaju i nadopunjuju, sukladno društvenim promjenama i napredcima, zbog čega je potrebno još jednom istaknuti da se one uče tijekom cijelog radnog vijeka. Cjeloživotno učenje naglašava kontinuirani pomak na bolje i ističe potrebu za konstantnim radom i usavršavanjem. Sukladno tome pojavit će se novi metodički postupci koji će dodatno unaprjeđivati nastavu glazbe i povećati njezinu kvalitetu izvođenja, na korist svim budućim učenicima.

Istraživanje koje je provedeno u okviru ovoga rada s obzirom na mali uzorak ispitanika predstavlja okvirnu spoznaju o provođenju metodičkih postupaka pri izvođenju nastave glazbe u općeobrazovnim školama. U budućnosti bi bilo dobro, radi prikupljanja što većeg broja relevantnih informacija koje bi u konačnici doprinijele puno boljem razumijevanju i stjecanju dodatnih spoznaja, pokušati provesti slično istraživanje na puno višoj razini. Zanimljivo bi bilo saznati u kolikoj se mjeri na razini cijele države provode odgovarajući metodički postupci te malo podrobnijom statističkom analizom uspostaviti korelaciju i gdje je moguće kauzalnost između određenih vrlo zanimljivih varijabli uzorka nad kojim se provodi istraživanje. Takvim bi se istraživanjem mogla steći puno šira slika trenutnog stanja u primjeni metodičkih postupaka u nastavi glazbe i razumijevanje problema s kojima se ona i dalje suočava.

4. LITERATURA

- Dubovicki, S. i Omićević, A. (2016). Nastavne metode kao poticaj učenikovoju kreativnosti. *Život i škola*, 62(1), 105-124. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/165108> (6.9.2023.)
- Dubovicki, S., Svalina, V. i Proleta, J. (2014). Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima. *Školski vjesnik*, 63(4), 553-578. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/136116> (1.9.2023.)
- EU (2023). *Ustroj obrazovnog sustava u RH*. Europska unija. Preuzeto s: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/hr/national-education-systems/croatia/ustroj-obrazovnog-sustava> (1.9.2023.)
- Jelavić, F. (2018). Što metodika jest?. *Život i škola*, 14(2), 213-219. Preuzeto s: <https://doi.org/10.32903/zs.64.2.16> (6.9.2023.)
- Jeremić, B. i Stanković, E. (2020). The Methodical Model of Teaching Songs by Ear and Its Effects on the Development of Students' Vocal Abilities. *Croatian Journal of Education*, 22 (Sp.Ed.1), 151-166. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/247843> (6.9.2023.)
- Liščić, Z. (2020). *Metodički postupci u nastavi Solfeggia*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:420910> (6.9.2023.)
- Liščić, Z. (2019). *Aktivnosti izvođenja glazbe u nastavi Glazbene kulture*. Završni rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/aukos%3A168/datastream/PDF/view> (1.9.2023.)
- Matanović, J. (2018). *Kompetencije učitelja u poučavanju glazbene kulture u osnovnoj školi*. Diplomski rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:037753> (8.9.2023.)
- MZO (2019). *Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja. NN 7(151) Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html (1.9.2023.)
- MZOŠ (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- Pečić, J. (2021). *Kompetencije učitelja glazbene kulture i nastavnika glazbene umjetnosti za organiziranje nastave na daljinu*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:553592> (8.9.2023.)

- Pranjčić, M. (2011). Nastavna metodika – teorijske osnove. *Kroatologija*, 2(2), 123-139. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/80427> (6.9.2023.)
- Pušić, I. (2017). *Slušanje glazbe i estetski odgoj učenika u nastavi Glazbene kulture*. Završni rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku. Preuzeto s: <https://repozitorij.uaos.unios.hr/islandora/object/uaos%3A273> (6.9.2023.)
- Rojko, P. (2012). „Izvođenje glazbe i glazbeno pismo“ u programu nastave glazbe u osnovnoj školi – što je to zapravo?. *Tonovi*, 27(60), 58-72. Preuzeto s: <https://www.bib.irb.hr/789778> (6.9.2023.)
- Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave Glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. 87. Preuzeto s: https://www.academia.edu/12245782/Kurikulum_nastave_glazbene_kulture_i_kompetencije_u%C4%8Ditelja_za_pou%C4%8Davanje_glazbe_Music_Curriculum_and_Teachers_Competerences_for_Teaching_Music (1.9.2023.)
- Šimunović, Z. (2014). Komparativna analiza kurikuluma nastave glazbe Hrvatske i drugih odabranih zemalja. *Napredak*, 154(1-2), 77-90. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/138832> (1.9.2023.)
- Škojo, T. (2016). Nastava Glazbene umjetnosti u kontekstu aktivnog učenja. *Školski vjesnik*, 65(2), 229-249. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/177422> (1.9.2023.)
- Škojo, T. (2015). Nastava glazbene umjetnosti u kurikulumu suvremenog odgoja i obrazovanja. U: Atanasov Piljek, D., Jurkić Sviben, T. I Huzjak, M. (ur.). *Poučavanje umjetnosti u 21. stoljeću* (str. 213-230). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilište u Zagrebu.
- Šulentić Begić, J. (2021). *Sviranje* (nastavni materijali kolegija Glazbena pedagogija). Osijek: AUKOS.
- Šulentić Begić, J. (2009). Razvoj kreativnosti studenata Učiteljskog studija u kolegiju Metodika glazbene kulture. *Tonovi - časopis glazbenih i plesnih pedagoga*, 54, 81-96. Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/468997> (6.9.2023.)
- Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2015). Razvoj kompetencija studenata učiteljskog studija na kolegiju Metodika glazbene kulture. *Módszertani Közlöny*, 5(1), 233-244. Preuzeto s: https://www.researchgate.net/publication/323516423_ENHANCING_TEACHER_TRAINEERS%27_COMPETENCES_OF_STUDENTS_TEACHER_IN_DURING_THEIR_MUSIC_METHODODOLOGY_OF_TEACHING_MUSIC_COURSE (8.9.2023.)

- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Kir, I. (2021). Slobodno vrijeme i glazba: izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti učenika u gradu i predgrađu. *Revija za sociologiju*, 51(2), 203-230. Preuzeto s: <https://doi.org/10.5613/rzs.51.2.2> (1.9.2023.)
- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Pušić, I. (2020). Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, 18(1), 185-202. Preuzeto s: <https://doi.org/10.31192/np.18.1.13> (6.9.2023.)
- Šulentić Begić, J. i Kujek, T. (2017). Slušanje glazbe u nastavi i udžbenicima glazbene kulture u prvim trima razredima osnovne škole. *Tonovi*, 69(1), 37-47. Preuzeto s: <https://www.bib.irb.hr/880919> (6.9.2023.)
- Šulentić Begić, J. i Radičević, B. (2010). Pjevanje u prvim trima razredima osnovne škole. *Život i škola*, 56, 24, 243-252. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/63363> (6.9.2023.)
- Togonal, B. (2021). *Metodički postupci u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti*. Završni rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s: <https://repozitorij.aukos.unios.hr/islandora/object/aukos%3A853> (1.9.2023.)
- Tot, D. (2010). Učeničke kompetencije i suvremena nastava. *Odgojne znanosti*, 12(1 (19)), 65-78. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/59600> (8.9.2023.)
- Vidulin, S. i Cingula, S. (2016). Kompetencije učitelja za razvoj pjevačkog umijeća učenika u osnovnoj školi: metodički i vokalno-tehnički aspekti. *Muzika*, 20(2), 42-67. Preuzeto s: <https://www.bib.irb.hr/887601> (6.9.2023.)
- Vidulin, S. i Martinović, V. (2015). Umjetnička glazba i oblikovanje kulturnoga identiteta učenika. *Školski vjesnik*, 64(4), 573-588. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/153129> (6.9.2023.)
- Vidulin-Orbanić, S. i Duraković, L. (2012). *Metodički aspekti obrade muzikoloških sadržaja: mediji u nastavi glazbe*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za glazbu. Preuzeto s: https://www.academia.edu/42317348/Metodi%C4%8Dki_aspekti_obrade_muzikolo%C5%A1kih_sadr%C5%BEaja_mediji_u_nastavi_glazbe (6.9.2023.)
- Vidulin-Orbanić, S. i Terzić, V. (2011). Polazište i pristup pjevanju u općeobrazovnoj školi. *Metodički ogleđi*, 18(2), 137-156. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/82321> (6.9.2023.)
- Žakić, K. (2017). *Igre u nastavi Glazbene kulture*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku. Preuzeto s: <https://repozitorij.uaos.unios.hr/islandora/object/uaos%3A330> (6.9.2023.)

5. PRILOZI

5.1. ANKETNI UPITNIK

Primjena metodičkih postupaka u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti

Poštovana/i,
ovaj anketni upitnik dio je istraživanja koje provodim u svrhu izrade diplomskog rada kao studentica diplomskog studija Glazbene pedagogije na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Cilj je ovog istraživanja utvrditi stavove učitelja i nastavnika o metodičkim postupcima u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti te razinu njihove primjene u nastavi. Anketni je upitnik anoniman. Molim Vas da izdvojite desetak minuta i ispunite upitnik.

OPĆI PODACI

Spol:

- M
 Ž

Ukupan broj radnog staža u školi?

- do 10
 od 11 do 20
 od 21 do 30
 više od 30

Vaša najviša stručna sprema (označite ili nadopunite):

- srednja glazbena škola
 studija glazbene kulture/ glazbene pedagogije
 studij teorije glazbe
 studij muzikologije
 studij instrumenta
 studij pjevanja
 Ostalo: _____

Trenutno radite u školi/školama koje se nalaze u:

- ruralnom području
- urbanom području
- ruralnom i urbanom području

Izvodite nastavu:

- Glazbene kulture
- Glazbene umjetnosti

PITANJA O METODIČKIM POSTUPCIMA:

Vaši odgovori u nastavku predstavljaju stupanj Vašeg slaganja, odnosno neslaganja sa stavom iskazanim u tvrdnji pomoću skale od 1 do 5 gdje 1 označava potpuno neslaganje, 2 uglavnom neslaganje, 3 neodlučnost ili neutralnost, 4 uglavnom slaganje, a 5 potpuno slaganje.

PRIMJENA METODIČKIH POSTUPAKA:

Škola mi omogućuje sve potrebne uvjete za izvođenje nastave glazbe.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Razina kreativnosti učitelja utječe na kvalitetu primjene metodičkih postupaka u nastavi.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Odabir i primjena odgovarajućih metodičkih postupaka ključni su za uspješno ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda nastave glazbe.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Demonstracija i razgovor su najvažnije nastavne metode u nastavi glazbe.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učitelj glazbe mora biti vješt u primjeni metodičkih postupaka.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Metodički postupci su važni jer utječu na to kako učenici usvajaju nove sadržaje.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

METODIČKI POSTUPCI SLUŠANJA I UPOZNAVANJA GLAZBE:

Zadaci prije slušanja su u funkciji aktivnog slušanja glazbe.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Nakon slušanja treba slijediti razgovor o učenom kojim se motivira učenike za sljedeće slušanje.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Dok traje glazba učitelj ne bi trebao raditi ništa drugo nego pažljivo slušati glazbu.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Jednokratno slušanje skladbe nije dovoljno.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Skladbe treba slušati više puta tijekom školske godine/školskih godina.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Umjetnička glazba višekratnim slušanjem postaje privlačnija jer dolazi do njenog boljeg razumijevanja.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Oblik skladbe analizira se slušanjem kako bi učenici lakše slušali glazbu.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učitelj tijekom slušanja treba kratkim upozorenjima usmjeriti učenike na sastavnice s obzirom na zadane zadatke.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

METODIČKI POSTUPCI UPOZNAVANJA MUZIKOLOŠKIH SADRŽAJA

Težište upoznavanja muzikoloških sadržaja treba biti na slušanju i analizi skladbi.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Muzikološki sadržaji upoznaju se nakon slušanja nekog djela – indirektan pristup muzikološkim sadržajima.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Pri poučavanju muzikoloških sadržaja treba koristiti suvremenu nastavnu tehnologiju.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Upoznavanje glazbenih pojmova i vrsta, oblika, povijesnih činjenica, pjevačkih glasova, instrumenta i dr. moguće je izvesti na osnovi slušanja bez stručnog ulaženja u detalje.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učitelj mora oslušivati učeničke interese i pjevati s njima pjesme koje im se sviđaju.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Lijepom pjevanju treba težiti u redovnoj nastavi glazbe, a ne samo na pjevačkom zboru.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Narodnim/tradicijskim pjesmama potrebno je etnomuzikološki pristupiti.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

O strukturi pjesme ovisi hoće li se pjesma učiti kao cjelina ili podijeljena na manje fraze.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Prije pjevanja potrebno je odsvirati intonaciju ili kratak instrumentalni uvod umjesto znaka za početak.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učenicima koji žele samostalno pjevati treba omogućiti da sami otpjevaju pjesmu.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učenicima koji pjevaju intonacijski netočno ne smije se dati loša ocjena.

1	2	3	4	5
☐	☐	☒	☐	☐

Učenici ne trebaju znati napamet tekst pjesme.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

METODIČKI POSTUPCI SVIRANJA:

U aktivnom muziciranju učenika, tj. sviranju, kao i kod pjevanja, važniji je proces od krajnjeg rezultata.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Sviranje u razredu se treba provoditi kao neobavezna aktivnost, točnije kao glazbena igra.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učenici mogu tjeloglazbom, tj. "sviranjem" ritma ili taktnih doba pratiti svoje pjevanje.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učenici mogu ponavljati ritamske obrasce koje im zadaje učitelj.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Učenici mogu samostalno osmišljavati ritamske obrasce.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

U slučaju neopremljenosti škole udaraljka ritamski sadržaji mogu se izvesti koristeći „tijelo kao instrument“.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Svaku pjesmu koju će učenici svirati moraju prvo dobro naučiti pjevati na jednom od prethodnih sati.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

METODIČKI POSTUPCI STVARALAŠTVA, GLAZBENIH IGARA I POKRETA UZ
GLAZBU:

Učenici pomoću glazbenih igara nesvjesno usvajaju glazbena znanja i vještine.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Glazbene igre pridonose stvaranju pozitivne razredne atmosfere, zanimljivosti i uklanjaju monotoniju.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Igre uz slušanje glazbe razvijaju osjećaj za ritam i metar te osjećaj za kretanje usklađen s drugim učenicima.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Igra uz pjevanje pjesme izvodi se na način da djeca pjevaju pjesmu i oponašaju tekst pjesme pokretima u ritmu.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Glazbene igre utječu na razvoj glazbenih sposobnosti učenika.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

METODIČKI POSTUPCI OSNOVA GLAZBENE PISMENOSTI:

Učenike osnovnih škola, različitih glazbenih sposobnosti, nije moguće osposobiti za pravu glazbenu pismenost (pjevanje po notama/zapisivanje diktata notama).

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Glazbeno pismo u općeobrazovnoj školi poučava se samo u vidu upoznavanja osnovnih grafičkih znakova.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

U slučaju da učenici ne sviraju u razredu elementi glazbenog pisma usvajaju se na osnovi pjesme koja se najprije nauči pjevati.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Glazbena pismenost ne smije biti predmetom provjeravanja i ocjenjivanja.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Usvajanje glazbene pismenosti za učenike u općeobrazovnoj školi jedino ima smisla ako se notno pismo usvaja za potrebe sviranja.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐